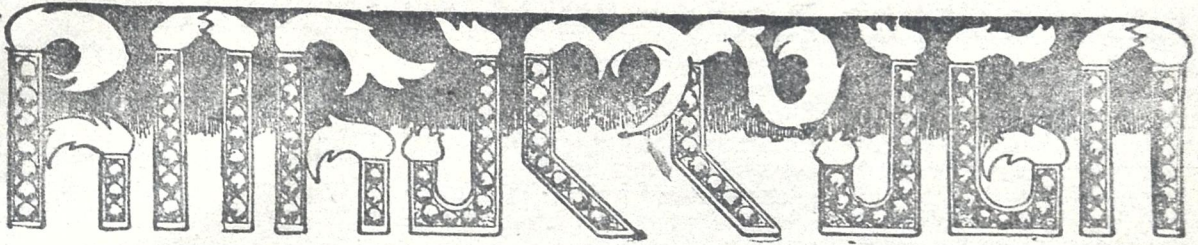

ფასი 15 კაპ.

№ 19—20

გაზ. „კომუნისტი“ს სალიტ.სამსახურის ორგანიზებული დამატება

№ 19—20

დ. თურდოშვილი.

ცისფერთვალა

(მოგონება)

სასოებითა იფურცლავ ოქროს ახალგაზრდობის მოგონებათა ფირუზოვან წიგნს... იქა ელავენ ბევრი მარგალიტები მალალ განცდათა.

დღეს გჩრდები ოდენსაც განვიღო ერთს გაზაფხულზე...

ამ გაზაფხულზე მოგონება გადამეჭკა იმ მომზიბლავ ზღაპრად, რომელიც არასოდეს დამავიწყდება.

მარადისობის დავიწყების ბელღებში ბევრი რამ დამეკარგა, მაგრამ ამ გაზაფხულზე მოგონება ყოველთვის იცვალის ჩემს წინ ტკბილ მელანქოლიის ნახ სურნელებით...

მე ვსწავლობდი კ—ის უნივერსიტეტში... მაშინ შევარაზმელთა ბუღეთ ითვლებოდა ეს ქალაქი.

იქ ყოველთვის ძნელი იყო რევოლიუციონურ დემონსტრაციის გამართვა.

წელი წელს მისდევდა და არალეგალური ორგანიზაციები ვერაფერს ახერხებდნენ...

საშინლად ვგრძობდით ახალგაზრდების სიტყვილს...

გაზეთებიდან ვტყობილობდით მოსკოვის, პეტროგრადის, დორპატის, ხარკოვის სტუდენტთა მღელვარებას.

ჩვენ კი აკადემიურ მეცადინეობას განვაგრძობდით.

სტუდენტობა, ისიც რევოლიუციონური—ესაა მუსიკა, უნისლო, უჯავრო მუსიკა...

ჩვენ კი ასე უფერულად ვატარებთ, ვაზოზინებთ...

რას ვიტყვი, რითი მოვიწონებთ თავს, როცა წელთა სიმრავლე მოგზნეებას და მოგონება და იქნება ჩვენი ერთადერთი სიამე?— ვჩიოდით ჩვენა.

შეუძლებელია ასე გაგრძელება...

წელს მინც უმზოდ არ უნდა დავიშლნეთ. მიველაპარაკეთ არალეგალურ ორგანიზაციებს.

იმათ ასეთი გადაწყვეტილება მიიღეს. კარხნებში გამოაცხადებენ ერთი დღის გაფიცვას...

ფურცლებს გამოუშვებენ. ქუჩებში კი მუნებს არ გამოიყვანენ. ჯერ არ არის საამისო დრო...

შეველაღ ესგვიან მუშებსო... დემონსტრაციის მოწყობა დავალა სტუდენტობას.

შართალი—შობობდნენ ივინი,—არც თქვენ დავიკონიან თვალებს, მაგრამ მინც სრულიად არ გამოვიმეტებთ.

რაც უნდა იყოს, თქვენ კადრები ხართ ინტელიგენციისა...

ბუროკრატია სტუდენტობაზე ასე ფიქრობს:

ახალგაზრდები არიან... სისხლი უფუფით... ონავრობენ...

გაიგოს დულილის წლები. ვახურებული შუბლი გაუგრილდება. საგონებელში ჩაცვივან.

და ბევრი ჩვენს მაარზე გადმოვა... ჩერებად ჩასთვლის იმ დროშას, რომელსაც ისე შეჭოფინვოდა...

შარშინდელ თოვლივით გამოიგლოვებს რომანტიულ პრინციბებს...

განა ცოტაა ასეთი შემთხვევა?.. სტრუფე, ზულგაკოვი...

ვინ მოსთვლის, ვინ მოსთვლის რამდენი იყო ისეთი, რომელნიც ახალგაზრდობის დროს ქვეყნის გაღატოვებულს ამირება და ახლა მე-

მარჯვენაში ვერაფერ აჯობებს... ამიტომ ახალგაზრდებისადმი მეტად უღმობელნი არ იქნებიან...

გადასწყდა დემონსტრაცია გამართულიყო ზუთშაბათს...

ჩვენც შეუდევით სარისტის დაჭერას. ყველანი ვღელავთ...

იწყება ჩვენი უდიდესი, გენერალური გეგმა...

მბალი ჩაიკეტება სახლში... განავრძობს საგნების ვაკბილვას...

მამაცი გამოვა და განავარდებს ოცნების კიხვინა მერნებს...

შეძლეს სასწავლებლებში ყველგან მივა-

წყით დემონსტრაციის ჩამტარებელი ხელმძღვანელი კომისიები...

ყველაფერი გაჩაღებულია... ველით პაემანს...

სამზადისის უკანასკნელი შეღამება... ადრე ვწვებოდი ლოვინში, რომ დილით ადრე ავმღვაროყვი. ფიქრთა ბურუსში გართული ვაზობდი:

ხვალ დემონსტრაცია მოეწყობა... გვიფრთხილი ძველო, დამპალო ქვეყანავ...

ხვალ მოვიტანთ შენზე უძლიერეს იერიშს... დიდხანს არ დამძინებია...

ვმარგავდი ლოვინში... როდის, როდის ჩამეძინა...

შესიზმრა ტკბილი, ტკბილი ოქროს სიზმრები...

ასეთი სიზმრები არასოდეს მღირსებია... ყველა ის სიზმარი უტრიალდება თავისუფლებას, კაცობრიობის ბედნიერებას... სოციალიზმს...

ახ, რა კარგი ხარ, ყრმობის სიზმრებო.

გათენდა ნიანატრი დილა. ვიცი მტერი უღმობელი იქნება...

ის ლათიაა, ვითომც მტერი ჩვენ არ გამოგვიმეტებს... ლმობიერად მოგვეკიდება... განა მათ რევოლუციურ შობობის ვაროტრებისან არ დახვრიტეს სტუდენტთა დემონსტრაცია?..

და მრავალ მსხვერპლთა შორის მაგონდება ქართული ენტუზიასტი სტუდენტი ილიკო ხირსელი, რომელიც მერდ სისხლიანი ისე ამშვენებდა მოსკოვის ბარკადს წითელი დროშით ხელში... სასიკვდილოდ იყო დაჭრილი და არ ებუებოდა სიკვდილს... ისეთი ძლიერი იყო მასში გამარჯვების სურვილი, რომ მართლაც ჰქონოზი უყო საშინელს, უღმობელს სიკვდილს და გაიგრძელა... გაიგრძელა სიკვდილზე კიდევ ათიოდე წუთით, რომ აღეფიქროვნებინა სულით დასურვილი...

მიადწა კიდევ მიხანს... შერყეული ბარკადის ისევ აღსდგა, თუცა

იგი განგმირულ წეროსავით მოჰსხლტა ბარ-
კადის მწვერულის და იკარისავით დაიმსხვრა
ძირს ქვა-ფენილზე...
ხელოვან ასეთი ამბები გამეორდება...
ხირსელები მარადიული არიან... ვინაიდან
მარადიულია ანაღვანობა... ხირსელების
მგზნებარე ხული ხელოვან ბეგრში აჯავარდება
და ვინ დაფენილობს... ვინ?...
მათში ვინა მე კი ამცდება ფათერაკი?...
ხომ შესაძლებელია გასწყდეს წერილიანში...
თუნდა გადავრჩე ცოცხალი—რევოლიუციო-
ნერთა "სანატორიუმში" ხომ არ ამცდება და
ხრა...
ვინ იცის როდის და შედირსის თავისუფ-
ლება...
შემიკინის სსსამართლის აღვიღად ვინ
დალაწვეს თავს?
მაგრე როგად არავის შეაფიქრებინებს ჩემი
დაქერა...
მეგობრები კიდევაც იამაყებენ, რომ მათმა
წრემაც მიიტანა სამსხვერპლოზე თავისი
წყლილი...
მაგრამ... შორს... შორს არის ერთი ალა-
ჩიანი...
იგი ცისმარე დღე ხატის წინ იხოქებს...
ანთებს ყვითელ სანთლებს და ლოკულობს
ფედრებს შვილს ზენაარს...
იმისი ერთი-ერთი სიამოვნება არის ფოს-
ტალიონი...
იგია მისი მერცხალი...
მისი მახარობელი...
ჯემუხია ის ფორტალიონი...
ტლანქია...
'აგრამ იმ მოხუცმა შეიყვარა დედა-შვილ-
რად იგი...
დაინახავს თუ არა, ცათაფრენას ეწევა,
პლოცავს...
სიყმის უღლვერძელებს...
არ გაუშვებს პატივის უტყობად...
უღველად მოჰსხნის მურაბის ქილებს და
ყულს ჩააკოკლოზინებინებს...
— მიითთვი, შვილო, შეიქექე, ვითომც ჩემს
გულის ვარდს უქანიაო...
ამ ფოსტალიონს ხშირად მოაქვს მისთვის
წერილი...
ჩემია ის წერილები...
ჩემი დედაცა ის მოხუცი...
აჰ, დედა, დედა!...
რა დიადი, წმინდა სიტყვაა...
ყველა ზღაპარი ჰქვევდება, ჰქვედება...
ყველა სიმღერები ძველდება...
ეს სიტყვა და ზღაპრები დედაზე კი არა
ძველდება...
დედა... დედაცო...
თათი ასია... მხოლოდ თათი ასია და რამ-
დენი მუსკავა შიგა...
რამდენი სითბოა... აღერსი...
დედა...
ესა ერთად ერთი უკვდავი სიხარული,
ერთად-ერთი უქნობი ყვავილი...
თუ ეს სხელი არ აგვავილებია გულში—

შენ უდაბნო გქონია მკერდის ქვეშ... არარა
პყოლიობარა...
ყველას ავეთილშობილებს იგი...
ყველას...
თვით მტარვალსაც კი უარს ათქმევინებს
მტარვალბაზე, თუ დედაქ დედალა...
დავინოქოთ დედაცის წინაშე...
მერწმუნე, არავინ არის ქვეყნად უხელურო...
ბედშივე მხოლოდ ისაა, ვისაც დედაცის
აღერსი არ განუტლია...
ვაგლავ, უფრო კრულავ ისა, ვინც ვერ მოუ-
არა დედას...
ვინც ვერ დააფასა...
ვინც აწინწალა გულ-ყინულობის ზღუდეთა
შორს და... ოველიის შთამთქვე ზვირთებს
შოაცემინა თავი...
ჩემი დედაცისთვის ქვეყნის გაჩენასგან გა-
მოწვეულ სიხარულს უდრის ჩემი წერილის
მიღება...
მე კი რომ დამიქირონ, აღარ მოუვა ჩემი
წერილი...
იწყებს ლოდინს ერთ კვირას... მეორეს...
თველები დადებოცება და გაუტყრიატლები
ქუჩისკენ ყურებია...
ძილს დამკარავებს...
დამეგები დაუსრულებელ უდაბნოებად გა-
დაიქცევა...
აღარც სემელს ახლებს პირს...
ქეთოქეთით და ხელების თავში ცემით მო-
უბშარებს საყდარში სიარულს...
და თუ წესმა ვედრებაშაც არ გაჰქარა...
თუ არ მოუტოკვიდა შეილიკოს ამბავი...
გადიჩებება განწირულების უფსკრულში...
უნდა ავაცდინო ეს უხელურობა...
ისეღამე ყოფა ჯავარი...
მაგრამ რა მოვავადარო?
შინ მოვიკალათო?...
არ გაივადე მღვლევარე ქუჩაზე?
ეს ხომ შეურაცხყოფა იქნება თვით დე-
დაცის...
იგი ამბავობს მით, რომ ჰყავს რევოლიუციო-
ნერი შვილი...
ჩემი ამბავი რომ გავცოს ხომ ჩაეფუჭე
გული...
არა, არა ვიკადრებ ამას...
მაღე საკუთარი თითებით თვალებს დავი-
თხრი, ვიდრე მეგობრებს ჩამოვშორდებოდე...
ავდექი და ბერბი ვიხმარე...
გწერ ათაოდე წერილს...
გწერ აღერსიანს... სათუთს...
ვანუგეშებ დედაცის, რომ კარგადა ვარ...
ესწავლობ...
ყოველ დღე ლექსებზე დავდივარ...
იმასაც ვწერ, რომ ამ დღეებში დემონსტრა-
ციები ვამართა და მე მშვიდობით გადავრჩი,
ნურაფერზე ინაღვლებს დედაცო...
ჯერ პირველი რიცხვიც არ არის და მე
ცალკე-ცალკე წერილებს ვაწერ თარიღებოდ...
ხუთი... თერთმეტი... ოცი და სხვა...
კონკრეტებს ვნომრავ და ჩემს კეთილს
დასასრის ვავალბებ: ვინცობა დამიქირონ-ეს

წერილები ნომრების მიხედვით კვირაში ერთ-
ხელ გაუგზავნოს დედაცის...
მიიღებს დედაცო ამ წერილებს და ადივს-
მა სიხარულით...
აჰ ვაჰ ლებს ღვთისმშობლის წინ სანთ-
ლებს...
მოჰსხნის მურაბის ქილებს თავს და გაუყას-
პინძლებს ფოსტალიონს, რომელიც ტლანქია,
უგერკილია, მაგრამ დედამ შეიყვარა ღვიძლი
შვილივით...
დედაცო ვეღარ გაიგებს რომ მისი შვილი
შეიძლება იჯდეს ციხის ჯურღმულეებში და
ოცნებობდეს: დედაცოზე, მზეზე თავისუფ-
ლებაზე...
მე არასოდეს, არასოდეს მომიტყულებია
დედა, მაგრამ ახლა მივგართავ ტყუილს...
სიტყუის ვინა დედაცის განუსაზღვრელ
სიყვარულისთვის...
წმინდაა ეს მოტყუილება და არავის დაე-
ძრახება იგა...
* * *
უკვე იმ მთავარ ქუჩაზე ვარ, საიდანაც დე-
მონსტრაცია უნდა დაიწკოს...
ქუჩები გაქვილილი დაკვილი პოლიციელებ-
ით... კაზაკებით... ჯარისკაცებით...
ყველა შეიარაღებულია... მისისანე გამომე-
ტყულება აქეთ...
სტუდენტობაც ბევრია გამოსული,
თვითთულის სახე მზრუნველობას და მტკი-
ცე გადაწყვეტილებას შემოუფარავებია...
მაგრამ შიგა და შიგ თითო-ოროლას ეტყო-
ბა, რომ უკვე შეჰმანებია და მიიპარება...
ჯერ არც კი დაწყებულია დემონსტრაცია
და თავგის სორო ოქროდ უღირთ...
რა უმსგავსნი არიან...
ვითომც არ იმჩნევენ, მაგრამ ბინდის ფერი
აღვით...
დანა პირს არ უხსნით,
გან-განზე დაღიან ქუშიანად გამომშირაღნი
დნებთან თან და თან...
* * *
ძნელდება შეკრევა...
ასეა ყოველთვის...
საქმე დაწყება...
თუ მოახვიებ პირველი ხანგარის აღება,
იცოდე ბრწყინვალედ ჩაივლის მთელი ბრძო-
ლა...
მაგრამ ხშირად განზრახვა ჩაფუშულია, რად-
განაც მტრის დამლაშობლაგებელი პირველი შე-
ტევა ვერ მოუხერხებიათ...
აუარებელი ხალხი კი მანაც დაუქერიათ...
ამოი მსხვერპლი გაუღიათ...
* * *
პოლიციელები არ გვისცენებენ...
არსად გვაჩერებენ...
თვატრების აფიშების წაქიფების ნებასაც
აღარ იძლევიან...
ყოველ ნაბიჯის გადაღწევაზე გვლეწიანია
ორ-სამ კაცს ერთად არ გვიშვებენ...
გვათავთავებენ...
გტორტმანობა...

ებრაზობთ ჩვენსაც თავზე, რომ გვიგვიანდება დაწყება...

* *

ძლივს შეგხვდით ორი მოსისხლე მტერი...
ერთია:
ფიქრ დაკუთხებული...
გოლო-ტურკოლი ნი...
მ-ნო ის კეთილდანი...
ზნეობით ყვაზიმოდოსაივთ მახსჯდ...
ბორიოუქობილ ვალეკებულა...
მეორეა:
გულ ცეცხლოვანა...
თავისუფლების არწივი...
სიყვარულის სახიერება...
მოუხვეწარი, მედამ მა-რავადი, მუდამ გულ-შემტაკებელი რევოლიუციონერი ახალგაზრდობა...

ერთად ამ ორი ძალის ყოფნა შეუძლებელია...
ერთ-ერთი უნდა მოისპოს...
ერთმანეთის ძალებსა ვსინჯავთ...
— ძაწოდ, მტარვალის შავი ჰამქარო, მოდის კენთ მაგარი თაობა... ჩვენ ჩაგაქვესკენელებთ... გაგაცამტვერებთ, მოგსპობთ...—ვემუქრებით შილდერის კარლ მოათის გამახვილებით...

— დაიწყეთ და ვნახეთ რა გმირებიცა ბრძანდებით!—დამცინავად და გამომწვევად გვიპასუხებენ. მათი ამღერული, კვინიხში წასული თვალები...

* *

მეზანები და ფილისტურები გუნება ნაქცევ ქალებივით ზაფრიანობენ.
ფაცხა-ფუცხით შინ მიჩქარებთან.
როცა ჩაიკეტენ კარებს და გულს დაიარაჟინებენ—სიამოვნებით იწყებენ ღრეკას...
კმაყოფილებით დაუწყებენ სარკეში თავის ყურებს... მოეწონებათ თავიანთი თავი, რომ ისე მხალაურად დაიმაღლეთ, რომ არ იწვევენ მთავრობის რისხვას...

* *

მალე დაეძლიეთ ყოყმანი... ჰამლეტობა...
გვეფულა ღონ-ქიხობის ალტაცება უმწვერვალესი...

ამინდამაც ხელი შეგვიწყა...
მონისლულ ცამ მოიშინდაკა...
მოიწინდა...

მზემ გადმოგაფრქვია ოქროს შადრევნები...
ალმასის მდინარეებ...
ჩვენსა და მზის შორის გაიბა უხილავი სამებები...

ამ სიმებზე პლეერენ ბრძოლის და მამაცობის აკარდები...
ჰაერი გადინა, დაიღარა რისხვის ელვისაგან...

ჩვენ დავაგუზუნეთ სიმღერა და ის აზანზარებს სასახლეების სარკმლებს...
ფილენჯიანივით აკანკალებს იქ შიშალულებს...

ჩვენა ვღვგავართ ამიყად და ბრძოლაში ვიწვევთ ამა ქვეყნის ძლიერთ...

ასეთი გამოიმეტველები უნდა ჰქონოდა საქართველოს პირველ რესპუბლიკანელების შემოხვევით უყოლუ—არს—ლანის პატარა ჯგუფს, რომელიც დიად გვერთხოვან თამარ მეფეს გაუკადნიერდა და პიანზე ვაშალა კარავი...

ეს უიარაღო ახალგაზრდობა ბრძოლაში ვიწვევთ რომანოგების დინასტიას, რომლის ტიბტსა და გვირგვინს სამასი წლის განმავლობაში აქვს ათი მილიონიანი შეიარაღებული ჯარი...

მისზე მეტი მოხელეობა...
თავდაზნაურობა...
სამღვდელოება...
და ჩვენ არ გვეშინიან...

გვწამს, რომ ჩვენი სიმღერა ვულკანად ამოვდებდა და ააფეთქებს ახალ საუკუნეების „ცივილიზაციურ“ სიღლიშსა და გომორს...
შთავრობაჰ იწყება ჩვენი კადნიერება.

ის ხტა...
ქინქრაქის ტრახახობაჰ მიანდა დილას, ახლა კი საგონებელში ჩაყარდა...
ატატანდენ, აბრილდენ ტელეფონები...
აუტუენდენ ავტომობილები...
ირველვე წივიან გათქვირებულ ცხენთა ნალები...

თქვა თქუფთ დაგვერიდენ კაზაკები...
ბეგრი ვიდასთელს...
გაოსმის ცხენების ტორების ცემა ძარს განრობილ კლების მკერდზე.

წითელ დროშასავით გაიფრეს ჰაერში სტუდენტთა დასისხლიანებულ სახეებმა...

თვალი დაუდგათ...
სწორეთ ვა იყო ნიშანი...
ამან თავგაცოცხლა ყველა...
ისინიც კი ვამამაცა, ვისაც ტანში შიშის ჭიგები უძკრებოდა...

აეღვიარდენ წილან ჩამქრალი თვალები...
— არ გვირდობთ?...
ძალიან კარგი.
კბილი-კბილის წილ.

და სწორეთ მაშინ, როდესაც ერთ მხარეს კაზაკები დანერდენ—მეორე მხარეს აფრიად და დროშა... სისხლისფერი დროშა...

მთელი ახალგაზრდობა გაერთიანდა...
უხილავი მეგობრობის ჯამხარით გადაიბა...
ერთი გული აქვს ამ ათასობით მოზიშვიმე ხალხსა, ერთი სული...

აგერ იმ ჯგუფს კონდახებით ცემა რომ დაუწყეს—მე ვიგრძენ ტკივილი...
ეს მე მცემენ...
მე მილილავებენ სხეულს...

არ კი იშინებენ ნაცვში სტუდენტები...
აი ვილაცას კაზაკის მათარაზმა ზურგი აუტყრელა კორსისტკას და იგი მინც კისკისებს...
კისკისებს ისე, თითქოს მსოფლიოს სიცილი სულ მაგის მკერდში შენაკადებულიყოს და იქიდან ამოსჩქეფდეს...

ვაიმე, ვაიმე, ეხლა კი ჩაგდებენ დროშას ხელში...

წივის გულში შიშის გველა, როცა ფეხსანმა პოლიციელებმა იერიში მიიტანეს; კუთხისკენ, სიცა დროშა ეღერადა სიმაჰაც ზღაპრებს...

ხმლების ჩაბა-ჩუხით მიილტვიან...
აი თითქმის მიატანეს...
საცაა სწევლებიან...
ხმალი მშვიერი მგელია და წინ ვინ დაუდებია...

ილუბება დროშა,
მზადდება სირცხვილის საცალოები... კოდბი... საპალეები...

გარეთ ვეღარ გამოიყვოთ თავსა...
წრიაკს გვასახეს, მაგრამ მინც ვეღარ ტბრძვით...

ეს ვინ არის?...
ვინ არის რომ დადევნარა დროშოვანს...
ვინ არის, რომ შეაუღლა ქანა დაარკის საპარტავნით ფართი, ცისფერა თვალბი?...
ვინ შემპარათა ვეფხვის ბღღენივით პოლციელებს...

გულის საკინძებები ჩამოაწყვიტა...
„პაგონები“ დააგლიჯა...
ეს ქალია...
ახალგაზრდა ქალი...

ცისფერ თვალბებში ანთებული ცეცხლი შეპრიიალა მან და ვადაშაუვა მტრის უკანასკნელი გამბედაობა.

შეკრთა მტერი...
არ მოელოდა ქალისგან ასე გამკინძვარებას დაიბნა... დაიბნა...
ვეღარც მითარაბი ამუშავა, ვერც ხმალი...
მზოლიად თვალმდ ვაღმეკარკულულ შემოწყურებს...

რად დავმართა ისე?...
ეგება ქალის დეურიდა?...
ეჰ, რა გულუბრველო აზრია?...
ესენი და რინდობა?...
აქლემი და ვალა?...
ესენი ცისფერ თვალბებაც ისე ჰგვემენ, როგორც სპარიდონოვს.

თუ ხელთ ივლეს შესადერის შემთხვევა—
ნამუსსაც აპლდინ და შემდეგ შიშველ ტანს...
პაპიროსების ქრობას დაიწყებენ...

ასეთია მათი ჯალაგა...
ახლა კი შეშინდენ...
ამ ცისფერ თვალბებიდან შურისძიების ჭრიშლებმა წამოიზრიალა და იმან შეაკრთო.
მართალია მალე მოვიდენ გონსა, მაგრამ დროშა ვადარჩა...

მიიშალა დროშოვანი...
გაუსხლტა ხელიდან, შავრამ შინისკენ ჩაიღო მოუძქვავს...

არ გაუღია ათს წუთს, რომ იგვე დროშა ახლა სხვაგან აფრიადდა...
ისევ გაიბა არშა გაუთავებელი და ფრადი დემონსტრაციისა...

მეგრე კინო ფილმის მოენატრებოდა ამ ზვილურით სურათის ვადალბა...

(დასასრული იქნება)

ხაზო მამლადი.

ბ ა ხ - მ ა რ ი

(პოემა-ლეგიონი*)

რა დაღამდა მამამ ქალი
 მოიკითხა, დაჯახა,
 მაგრამ იგი ვერც სახლში და
 ვერც ეზოში დაინახა,
 ამ დროს მონა შემოვიდა
 მოხსენა ეს ამბავი:
 შო, ბატონო გავეთენდა
 დღე შავბნელი, გულსაკლავი.
 იქ ბახჩაში ვმუშაობდი
 და მოვკარი უცებ თვალი,
 ტბის ნაპირზე მზიარულად
 მოსხერხე თქვენი ქალი
 თათრებმა ვით მოიტაცეს,
 ცხენზე შესვეს, გააპროლეს,
 იმ თათრებმა, ჩვენს სოფელში
 გაქრობა რომ მოაფონეს...
 რა თავადს ეს შემოსება,
 აუთრთოლდა მწარედ გული
 მოსთქვა შვილი საყვარელი
 სამუდამით დაკარგული...
 მოსთქვა თვისი მარტოობა
 და სიბერე ბედით კრული,
 მოსთქვა მხარე ბოროტ მტრიდან
 ნაწამები, დაჩაგრული...
 ხალხს მოუხმო ვანუცხადა:
 არ დავტოვებ ჩემთვის არას,
 უპატრონეთ ამ ქონებას,
 ამ სასახლეს, ჯოგს, ცხვრის ფარას.
 ჩემთვის არას არ ვინდომებ
 აწი მიწაც კი დამფარავს,
 ოღონდ თქვენ დოეს ნუ შეარცხვენთ
 ჩემს სახელს და ჩემს ჭოიარას...
 ახალგაზრდა ყმაწვილებო,
 წინ გასწიეთ როგორც ქარი,
 შიშურეთ აქარის შივებს
 დაიარეთ მთა და ბარი,
 გამომართვით სასყიდელი:
 თქრო, ვერცხლი სიჩუქარი
 და მომგართეთ ჩემი შვილი
 ან ცოცხალი, ანუ მკვდარი...
 თჰ, არ მინდა ოსმალთ მეფის
 ჭირამხანა იმან ნახოს
 ამას უჯობს, სამშობლოში
 ლიდის გვერდით დიმიარხოს!
 წინ წამოდგენენ ჰაბუები
 წარბ შეკრული, გულ მოსულნი,
 და სთქვენ: ხონთქარის აგეატები
 მტეცები და თავ-გასულნი,
 აგრე როგორ შეგვეწვიეს,
 აგრე როგორ დავგაბრმავეს,
 რომ ქარს უღებთ მათ ჩვენს სახლში,
 და ვერ ვხედავთ მათ სიაცეს...
 მოყვარეს სწევს, მტერს ახარებს
 გოფნა ჩენი დღეგანდელი,
 ჭვაობრებენ, ჩვენ კი გულზე
 დავიკრიფეთ უქმად ხელი

საღლა არის სიმამაცე
 ვაქცაქობა მანამდელი
 ასეთ შვილებს ვინ აკუთვნოს
 მადლობა და სასყიდელი?
 ეს სთქვენს ცხენებს შემოახტენ
 როგორც ქარი გააფრინეს,
 მთელი ღამე მტერს მისდევდენ
 ერთხელაც არ დაისვენეს.
 მაახლოვდა განთიადი
 ტყეს სინათლე მოეფინა
 იტურტულდენ ჩიტუნები,
 ღამით ტკბილად რომ ეძინათ,
 მღვერები კი მაღალ ტყეში
 მიილტვოდენ ნელგრად წინა,
 ტყის ხადირთა შეჯახებამ
 ვერც ერთი ვერ ზეაშინა.
 რა იხილეს ცხენის კვალი
 უქვეითენ, გაზს ასციოდენ,
 ხან კლდეებზე გადაეცოდენ,
 ხან კი ევებზე დაეკიდენ!
 აიხედენ, მაღლა გორზე
 ოსმალები მიხობავდენ,
 ჯერ შორს იყვნენ შავდ მოჩნდენ
 მოზრდილ ფრინველს წაგავდენ.
 რაღაც შავში გახვეული
 ხან მიჰქონდათ, ხან მიყავდენ...
 ამის ზილვით ქართველ ჰაბუეთ
 გულს აღედრათ სიბრალული,
 ზოგს სიცილდე აწუხებდა
 და ზოგს ქალის სიყვარული.
 ფეხის ნაბიჯს მოუჩქარეს
 დამშვიდეს მწყვდილი გული
 უნდოდათ რომ მათი მისვლა
 ყოფილიყო დაფარული.
 მიიღწიეს, რაგორც იქნა
 ოსმალებმა მადლო მთაზე,
 შეისვენეს, ეალი დასვეს
 ღებანცული ძირს მიწაზე.
 ამზეიდებდენ, უამბობდენ
 თვის მხარეზე, დიდ-სულთანზე,
 ბედხიჯრა შენისთანა
 ვინ აიხს, ქვეყანაზე...
 მაგრამ ახ დოთოს მზარულად
 გახვლილ გაზისკენ გადიხედენ
 შეამჩნიეს მათ ნაკვალებს

ძირს მდევრები ვით მოსდევდენ.
 შეეშინდათ, ახმაურდენ
 ქარ-ველებათ როცა იცნეს,
 განსაცდელში რომ ჩაეარდენ
 ებლა მიხედენ, ებლა იგრძნეს...
 ერთი ამბობს: თავს უშვლოთ
 შევეფართო კლდეს და გორებს,
 თორემ ბრძოლით ქართველები
 წუთი სოფელს მოგვაშორებს!
 მხეცებს მისცემს დასავლეთით
 აკუწულსა ჩვენსა მძორებს,
 ვერ ვიხილავთ ჩვენს სამშობლოს,
 ვერ ვიხილავთ ტოლს და აწორებს.
 მეთაური გაგულსიდა—სთქვა:
 ოცნება ჩემი ჭრება
 იგრძნობ, რომ მისრულდება
 რაც მსურდა, რაც მენატრება!
 თქრო, ვერცხლი, სიჩუქარი
 სამსახურიც მიკარგება,
 მაგრამ ისე მოვიქცევი
 არც მარ დარჩეთ გამარჯვება.
 ბრახი მომდის მავ ქაველი
 ვით შოაგნეს ჩვენი კვალი,
 სჯობს გაევიკეთ, მაგრამ აქვე
 მოვეკლათ მათი ტურფა ქალი.
 დე, ღამაში სანახავით
 დასტუბეს მათი გრძობა, თვალი.
 იგრძნო ქალმა, რომ სიკვდილი
 შას თავის ფრთას შეახებდა,
 იგრძნო მწვავე ჭრილობებსა
 ველარავინ შეუხვევდა.
 ერთი მამის მღვერებისკენ
 ნაღვლიანად ვადიხედა
 და მის სახეს გადაეკრა
 ბნელი შიში, შავი სევდა!..
 ცას ახედა გაიღიმა
 თავის დედა მოაგონდა,
 რომლის სახე თქროს მედლით
 მას ხატვიით თან დაჰქონდა,
 მსწრაფლ დამშვიდდა, ხანჯლის ხილვით
 არც კი შეკრთა, აიცი დაღონდა!
 და ისეთი მომბიბლავი
 გამოსჩნდა იმ წუთს ქალი,
 მტაცებლებსაც უნებურად
 შეუჩრდათ ხელთ ხანჯალი...
 მაგრამ მაინც თავი მოსჭრეს,
 მხეცი გული გააჯერეს,
 და თათრ მკერდზე სისხლის სეღლით
 „ბახ-მარო“-ო წაიწერეს.

ნიკო ახლამაზაშვილი.

კოჭია ქელიანელი

(გაგრძელება*)

V. რა მოხდა სოფელში?

ყაზახები წავიდნენ. გადაშვარ-გაობრებულ
 ქელიანში ნელნელა დაბრუნდნენ გატყულები.
 გულმოკლული დასტკვროდნენ თავიანთ ნაო-

ღარებს და არ იცოდნენ, რა ექნათ—დაეწყათ
 ახალი ოდების შენება, თუ როგორმე შეზობ-
 ლებს შეჰკედლებოდადნენ დროებით.

გადიწეს გადარჩენილ ოდის პატრანთ სია-
 მოენებით და სიყვარულით შეიკედლეს უსახლ-
 კაროდ დარჩენილნი და ეხმარებოდნენ, რითაც

*) დათარგმნა, იხ. „ჩიროდანი“ № 15-16, 17-18.

*) იხ. „ჩიროდანი“ № 15-16.

შეეძლო. ყოველთვის გულკეთილი მოხუცი კვირიკა ამდენი უბედურების ნახვით უფრო გაბოჟკეთილდა და მზად იყო თავისი ლუკმა სხვისთვის მიეტა და თითონ აი მშვიერი ღარჩენილყო.

ცხრა სულე შეიკელდა თავის ფართო ოდაში და პატრეს სცემდა, რითაც კი შეეძლო, უსუქმაპუროდ დარჩენილთ.

— ვერწოდ ვართ, მარა არა უწავს, ვერწოდობა სჯობდა ღია ცის ქვეშ ყოფნას,— ეუბნებოდა ის მათ.

— ნეტა ის პავლეს შვილი კოწია სად გადიარგა?— იკითხა შეკედლებულმა მოხუცმა.

— ცოცხალი არ იქნება, თორემ ყაზ ხეების წასვლას კი გაიგებდა და მოვიდოდა თავის სოფელში,— სთქვა კვირიკამ.

უცებ კარებში იჭრაილა და ოთახში შემოვიდა ახალგაზრდა მოხდენილი ბიჭი.

— კოწია!— წამოიძახა კვირიკამ და გახარებული წამოხტა, წინ მიეგება.

— გამაოჯობათ!— მოიძახა კარებთან დაჩერებულმა კოწიამ და ყველა იქ მყოფთ თვალი გადაავლო.

— სად ხარ, მიაბებ, — უთხრა კვირიკამ, — როგორ გაჩნდი ამას წინად აქ და მერე სად წახვიდი?

— სადაც მიმხედება..

— მაინც?

— ტყუილი, ღრეში, კლდეში...

— კოწია, ჩემი ბიჭის ამბავი თუ იცი რამე? — ჰკითხა კვირიკამ.

— ვიცი...

— რა იცი? რა იცი? — ერთხმად შეეკითხნენ ფაცია და კვირიკა.

— ის ვიცი, რომ თქვენნი ბიჭი რაზმის უფროსად არის და კარგადაც არის,— მიუგო კოწიამ, — მომავალ კვირას მოგივით აქ და გაიხარებთ...

— შენი ჰორიმი, კოწია! — შესძახა ფაცია, გადებეცა და გამაშვებულა კოცნა დაუწყო.

— დიკა, ქილო, ქმარი მოგივია და ეგი დაკოცნი, მეზობლის კოცნა არ ვარგა, დაგძრახავენ, — სიცილით უთხრა კოწიამ.

— უცხა აქ არავინ არის და, ვინც არის, მან ყველამ იცის, რომ ჩემი ძმა ხარ, ჩემი ღედის შობილი: — მიუგო ფაცია.

— ახლა თქვენ ის შითხარით, რა მოხდა ჩვენს სოფელში ჩემი გაპარვის შემდეგ? — ჰკითხა კოწიან: — თქვენ როგორ გადაარჩით?

— როგორ და ასე — დაიწყო კვირიკამ: — მოვიდნენ ჩემსა ყაზახებზე; ფაცია წვეს ლოგინში და კენესის, შუალზე სველი ტილო ადევს, გვერდზე წამალი უდგა, ორი ბავშვი ზედ ესრევა; იფიქრებს, მართლა აქად არისო, და ქე წაივლიდნენ...

— მართლა, არაფერი სტკიოდა?

— როგორც ახლა მე არ მტკივა არაფერი, ისე მას არ სტკივებია...

კოწია წამოიღვა და წასასვლელად მოემზადდა.

— საით აპირებ? — ჰკითხა კვირიკამ: — იყავი აქანა, ოდა ყველას დაგვიტევს...

— ოდა კი დაგვიტევს, მარა ჩემი საქმე სხვაგანაა, აქ არ არის,— მიუგო კოწიამ: — წავალ, ჩემს ნასახლარს ვნახავ...

— მეც წამოვალ,— უთხრა კვირიკამ და ორივენი გარედ გამოვიდნენ.

— ჩემო კოწია, — დაიწყო კვირიკამ, — ყაზახებმა ნება დაგვრთეს მამიშენის დამარხვისა და ჩვენც დაემარხეთ... შეგვარითა კუბო, ჩავასვენეთ შიგ, მერე ნაცეცხლარიდან ამოვიღეთ პაწია ნინოს ფერფლი, ისიც იმ კუბოში ჩავდეთ და ასე ერთად დავმარხეთ... ერთი სისხლის იყენენ, ერთი ხორცისანი და კუბოშიაც ერთად მოვათავსეთ...

— ჩემს სიცოცხლეში არ დამივიწყებდა ჩემი პატარა ნინო, — სთქვა თვალში ცრემლმომდგარმა კოწიამ, — ნიკოლოზ მეფემ შეიწარა ივანი, მარა არ შეგვარჩენ მას, მანამდე ვიბრძვი, სანამ ტახტიდან არ ჩამოვადგდები...

— კეთი მისი ჩამოვადგება, ჩემო კოწია, მარა მარტო შენ ვერ ჩამოვადგებ ტახტიდან...

VI. ბოგათელი ლაზარე

პავლეს მშვენიერ ოდას ალაგას, რომელიც კოტა ხნის წინად ლამაზად წამოკიშულიყო სოფლის დასაწყისში და ყველას ყურადღებას იქცევდა, უზარმაზარი მუგუზლები ეყარა ერთმანეთზე და გულსაკლავ სურათს წარმოადგენდა.

მწარედ დაღონებული კოწია და კვირიკა რამდენიმე წუთის თვალმოუშორებლად დასცქეროდნენ შავ მუგუზებს; ორივეს თვალეში ცრემლი მოადგათ.

— ეს არის მამიჩემის და ჩემი ღის ნინოს საფლავი! — წარმოსთქვა კოწიამ და ქვეთინი დაიწყო.

— კეთი, კოწია, კეთი; შენგვარი ვეჯაკი რომ ტირილს დაიწყებს, ლამაზი არ არის, არ უხდება! — უთხრა კვირიკამ, მკლავი დაუქირა და შინ წაიყვანა.

— კოწია, ერთი რამ უნდა გითხრა, — მიმართა კვირიკამ, — იქნება გავიწილი გქონდეს ან გაიგო რემე ბოგათელი ივანია ქონიძის?..

— არაფერი გამიგია და იქნება შემდეგ გავიგო რამე.

— თუ შეგხვდეს სადმე, უთხარი შენი ქეთეიანი დაიდუმბათქო და ბავშვი ლაზარე კი ქედანიში კვირიკასთან არის-თქო...

კოწიამ ლაზარეს გადახედა.

— ეს არის ლაზარე? — იკითხა მან.

— ეს არის...

— როგორ დაიღუპა?

— როგორ და მობათიდან ჩვენს სოფელს ქალები შემოეფარნენ. ქეთეიანი ამ ლაზარეთი თქვენს ოდას შეგვარა, ხოლო როცა ყაზახები შემოდიოდნენ, მათი შიშით მან მდინარეში თავი დაიხარო; თქვენს უბედურ ოჯახსაც ისე დაემართა შენი სურათის გამო და ეს ბავშვი კი ჩვენ დაგვარა, ყაზახების შემოსვლამდე რამდენიმე წუთით აღრე წამოვიყვანე თქვენგან.

— როგორ თუ ჩემი სურათის გამო? — გაუკვირდა კოწიას.

— სოფელში შემოსვლისთანავე ყაზახები პირდაპირ თქვენს ოდას მიადგნენ. ნახეს შენი სურათი და იკითხეს: სად არის ეს ან ვინ არისო. მამიშენი ეუბნებოდა — ჩემი შვილია, თბლისშია სამუშაოდ წასულიო. არ დაუჯერეს სცემეს და მერე ხომ შენც იქ გაჩნდი საიდან-ლიც...

— მაშ ჩემი გულისთვის დაიღუპა საბარალო მამა! — სთქვა კოწიამ და თვალთავან ცრემლი გადმოსცვივდა.

— შენი გულისთვის, — მიუგო კვირიკამ და მწარედ ამოიხრა.

კოწია უცბად ფეხზე წამოიღვა.

— მაშ კარგი კოწია მოგიკვდეთ, თუ ერთი ასით არ ვაზღვევინო! — წამოიძახა მან: — მშვიდობით, მეგობრებო!

ამ სიტყვებთან ერთად გამოვიარა გარედ, მოახტა თეთრთავა ცხენს და სწრაფად გაქუსლა მთებისაკენ.

VII. მოხულოდნელი ვახუშტა

საცალფეხო ბილიკზე წყნარად მიდის ილით ხელში მომარჯვებული ჩვენი ნაცნობი ჩოფურა ყაზახი. დროგამოსვებით აჩერებს ცხენს და ფრთხილად ყურს უდგებს საექუო ხმაურობათ. აქეთ-იქეთ იხედება მოუსვენრად და რაღაცის ეშინია, ნელი სიარულით მან მიატანა წყაროს ქვეს, რომლის იქით ბილიკე ეშვება ღრმა ხევში, გაივლის წყაროსთან და შემდეგ ისევ მაღლი-მაღლა მიდის ფართო მინდვისაკენ.

ფრთხილი ყაზახი უცებ შეჩერდა მოსახვევთან, გადმოხტა ძირს და ცხენს ამოეფარა, მზად იყო.

მოსახვევს იქიდან აშკარად ისმოდა ცხენის ფეხის ხმა.

— ნეტა ვინ იქნება? — გაიფიქრა ჩოფურამ და მოუთმენლად ელოდა, წამი წელიწადად ეჩვენა.

დიდხანს არ დასჭირებია ლოდინი.

მოსახვევიდან უცბად გამოვიდა ახალგაზრდა მოხდენილი მხედარი, რომელმაც ყაზახის დანახვაზე სწრაფად მოიმარჯვა თოფი.

— ბრიკაძე! — განცვიფრებული შესძახა ყაზახმა, თოფი ზურგზე გადაიგდო და გაშლილი ხელებით გაჩერდა ერთ ალაგას.

კოწიას განცვიფრებას საზღვარი არ ჰქონდა; ჩოფურას შეხვედრით და მისი საქციელით გაკვირებული იყო.

— ჩოფურ! — დაუძახა კოწიამ, ბრიკაძე წოდებულმა, და თოფი დაუშვა: — შენ აქ რა გინდა?

— შენი სიცოცხლე!

— კი, მაგრამ ჩემი სიცოცხლე შენ ძვირად დაგიჯდება!

— არა, მე შენი მტერა არ ვარ, მე ისე არ მინდა, როგორც შენ ვაიფევ მე, როგორც შენს გულთად მეგობარს, მამლა ღიღანს იტოცხო და იღლებრძლო... მე თვით ჩვენი

VIII. შპაროსტან ბაბსი.

ჩოფურა და კოწია წყნარად ბაასობდნენ. წყაროსთან.

— გახსოვს, მუცელში როგორი წიხლი მკა-
რით?—ჰკითხა ჩოფურამ.

— ეჰ, ჩემო კარგო,—ღრმად ამოიოხრა კო-
წიამ,—შენ წიხლის კერასა ჩივი და მე რა
გქნა, რომ მაშა მომიკლეს, სახლი დამიწვეს და
პატარა დაც დამიღუპეს!

— მეგობარო, მოთამინება მგლევა, მითხარი,
რის თქმაც გინდა.

— ჩოფურ, შე შენ ვერდობი როგორც მე-
გობარს, და თუ მომატყუე, ის შენმა სულმა
ზღოს...

— მე რომ მართლა მეგობარი არ ვიყო
შენი, ვირჩევდი ჩვენს ბანაკში ჩასვლას, სა-
დაც შენ ხაქვილი არ აგცილდებოდა!—უთ-
ხრა ჩოფურმა.

— მეგობარისთვის მეც მეგობარი ვარ,—
მიუგო კოწიამ,—გეტყვი ჩემს გულის ნაღებს
და გინდა მაქე, გინდა დამგე...

— თუ საჭეტი იქნება, გაქებ, თუ დასაგმო-
ბი მაშინ დაგვძობ,—უთხრა ჩოფურამ და მო-
გზნადა მოსასმენად.

— დღემდე,—დაიწყო კოწიამ,—მე რევო-
ლიუციონერი ვიყავი, ბრმა მონა სარგვილიაუ-
ციო კომიტეტისა; ვერძოდი მთავრობას და
დაუძანებელი მტერი ვიყავი მისი... რასაც მა-
ვალბდა კომიტეტი, ყველაფერს ფარულმდელი
სულმბლივ. ჩემისთანა მონებო სხვებიც ჰყავან
კომიტეტს; გვავალბებს სახითაოთო საქმეებს, გვა-
ტარება ეშპაიის გზით და, თუ კისერი მოვი-
ტებით ამ გზაზე სიარულით, მს არ ენადლეუ-
ბა... იხოკება ახალგაზრდაობა, იტანჯებთან ჰა-
ლები, ბევრები, იწვის სოფლები, და თვითონ
მთავარი რევოლიუციონერები კი დაძმანდუ-
ბიან არხეინად სიხიფათო ადგილებიდან მო-
ზორებულნი, მათი არც სოფელი იწვის, არც
ქალები იტანჯებ ან და არც ნოიერი უნად-
გურდებათ... მე გადავწყვიტი, თუნდა სიკოც-
ხლიდაც დამიჯღეს, ჩამოვშორდე რევოლიუცი-
ონერებს და დავიწყო ჩემთვის მშვიდობიანი
ცხოვრება...

— მერე, ვინ გიშლის ხელს?—ჰკითხა ჩო-
ფურამ.

— არავინ,—მიუგო კოწიამ და მცირე და-
ფიქრების შემდეგ განაგრძო:

— საქმე იმაშია, მეგობარო, რა მე უკვი
ჩამოვცილდი რევოლიუციონერებს...

— როგორ?—შესძახა ჩოფურამ და მოუთ-
შენლ დე ელოდა პასუხს.

კოწიამ თავში ხელი შემოიკრა.

— ჩემი თავი ეკუიანი მეგონა, მაგრამ, თუ-
რამ ნუ იტყვი, ძალიან სულელი ვყოფილყარ...

— დაიწყო კოწიამ:—ერთი უკმაყოფილო რევო-
ლიუციონერს ვაფუზიარე ჩემი გულის ნადები,
სხე შეგოა გვერდში ამომიდგება-მეთქი, მაგ-
რამ მოგტყუედი; გვერდში ამოდგომს ნაც-
ვლად კომიტეტში დამაბეზლა და კომიტეტმა
კოდდე დასადა დამიპირა რევოლიუციონი ლაღ-
ტისათვის... მეც, მეტი რა გზა მქონდა, თავი

გავაძლიე, იმ არამკითხე ქვიყნის მხსნეოებზე,
და იმ დღებზე იმე კლდე-ღრეში... ვიდრე ის
კომიტეტი არსებობს, მე სოფელში ვერ გაო-
ცნდებო, ვერც ქუთაისში ვერც თბილისში,
რადგან ყველგან ამ კომიტეტის აგენტები,
რომელნიც კარგად მიცნობენ მე...

— მაშ რა ნაბიჯის გადადგმას, აპირებ
ახლა?

— მე მინდა მოვსპო ეს კომიტეტი და ამ
ახლით მიწოდო მენახა თქვენი უფროსი...

— მშვენიერი აზრია, მაგრამ მე მანც მე-
შინაინ შენი ჩვენს ბანაკში მისვლისა, შეიძ-
ლებო არ გენდოს უფროსი და შენც ხიფათ-
ში გავხვია...

— მე რომ ამაღამვე მთელი კომიტეტი ხელ-
ში მივცე, მაშინ რას იტყვის თქვენი უფროსი?

— ჰკითხა კოწიამ.

— მაშინ ყველაფერს დაგიჯერებს...

— მაშ კარგი, მეგობარო, შენის დახმარე-
ბით ამაღამვე მთელი კომიტეტის წევრებს
გავბაწრავეთ...

— თო, შენ ისეთი მოხერხებული ადამიანი
ხარ, რომ ყველაფერს მოახერხებ, მაგრამ რო-
გორ?

— როგორ და ისე, დღამებისას სწორედ
ამ ადგილას გჩნდება ერთი ძალიან დვიის
მოყვარე მოხუცი, რომელსაც რევოლიუციო-
ნურ კომიტეტებს ბრძანებით ორი შვილი და-
წახრბიტეს დალაბისათვის... ის მოხუცი გი-
ჩვენებთ ოქვენ ერთ სახლს, სადაც ორი კო-
მიტეტის წევრია; მერე შეივრეს, სადაც რაღა
წევრია; მერე მესამეს, სადაც ავრეთვე ორი
წევრია და ამგვარად მთელ წევრებს გავთო-
კავთ ამაღამვე, სახელილიდ მისი გადადება არ
შეიძლება... იმ მოხუცს მიიყვან რაზმის უფ-
როსთან და მისგან გავიგებთ ყველაფერს... ბე-
ერი ხალხის წაყვანა თან საქარო არ არის,
სამი კაცი საკმარისია, მათში უსათუოდ უნდა
იყოს თითონ რაზმის უფროსი... როდესაც მი-
ხვალთ პირველ სახლში, მეც იმ წიშს იქ გავ-
ჩნდები და ჩემი ხელით შევბოქვე ერთერთ
წევრს, რომ ნახოს უფროსმა თვალთ, და
მაშინ ხომ დამიჯერებს, რომ მე ვიბრძვი რე-
ვოლიუციის წინააღმდეგ?..

— რასაკვირველია, მაგის მნახველს ექვიც
არ ექნება არაფერიში!—აღტაცებით წარმო-
იძახა ჩოფურამ.

— მაშ კარგი, მე წავალ ახლა და, როგორც
გითხარი, იმ მოხუცს გამოვგზავნი, მიიყვანე
უფროსთან; ჩემს სახელს კი ნუ უხსენებ, სა-
ქარო არ არის, დეე თვალთ ნახოს ჩემი ბი-
ქობა...

— კარგი, ბრიკაძე, მე მოვალ დაბინდებისას
ამ ალაგას და ვნახავ იმ მოხუცს...

— ქოტის ხმა რომ გაიგო, იცოდა, ის მო-
ხუცი იქნება...

— კარგია...

— მშვიდობით, ამაღამ კი ისეც ვნახავთ
ერთმანეთი!—უთხრა კოწიამ და გაშორდა
ჩოფურა ყაზახს...

(გაგრძელება იქნება)

უფროსის წინაშე განცხადებ, რომ შენ ყველ-
ან და ყველასთან ისე შეგხვდები, როგორც
უგობარი და არა მტერი, რაზედაც მინ მო-
ლაობატე" მიწოდო... მიიღე ჩემი წრფელი შე-
ობრობა...

— მეგობრობა კარგია, მაგრამ რამ გავი-
რებინა მტერთან დამეგობრება?

— შენმა ქუქამ, შენმა მოხერხებამ, შენმა ვი-
ჯაცობამ და შენმა თავგანწირულობამ!—წრფე-
ლი გულთ შესძახა ყაზახმა და მხად იყო გა-
ახხველოდა.

— რაში გამოიხატება ეგ ჩემი თავგანწი-
რულება?

— შენ რომ ჩვენს ბანაკში მოხვედი და ის
ქალი წაიყვინე, ვინა თავგანწირულება არ
ყოფ ვინა შენ არ იცოდი, თუ რა ნაბიჯს
იღებდი და რა ხიფათი მოვლელია ჩვენგან?
ყოფი, ყველაფერი იცოდა, მაგრამ რომ ის
ქალი დავგინა ჩვენი ხელიდან, თავზე ხელი
იღე, მოხვედი ჩვენთან, გავგასულულე და ქალს
პართლა უშველე... ჩვენი ორი ანბანავიც საი-
ქოს გაისტუმრე...

კოწიამ თავის ქნევით გაიღიმა.

— მეგობარო, შენ მართალი ხარ, მე ბი-
ჯათი მომელოდა, როდესაც თქვენსთანა მხე-
ყებში მოვდიოდი, მაგრამ იმაში კი არ ხარ
მართალი, რომ ყაზახები საიქოხს გავისტუმრე...

— ჩვენ ვნახეთ დახოცილი ყაზახები...

— თქვენ ნახეთ, მაგრამ მე არ დამიხოციავი
ისინი მთვრალბი იყვნენ, ერთმანეთში კან-
კლიაბა მოუფიდათ იმ ქალის გამო—არა მე,
არა მეო, და ერთმა მეორეს თავი გადაგდე-
ბინა... სწორედ ამ დროს სამი რევოლიუციო-
ნერი დავედგა თავს და მეორე ყაზახიც იმათ
ამხებერალეს... მე კი, როგორც ქართველი,
თავი გავიმართლე მათ წინაშე... იმ დღეს
აქვეთან მოსულა ვიდარი მოვახერხებ, ხოლო
მეორე დღეს, როდესაც მოველი ბანაკის ადგი-
ლას, თქვენ იქ აღარ იყავით...

— მართალია, მეორე დღეს დილით აღრე
ავიყარენით იქიდან,—დაამოწმა ჩოფურამ—
შენ ის მითხარი, ახლა სად მიდიხარ?—ჰკით-
ხა მან.

— რომ ვითხრა, სად მივდიოდი, არ დამე-
ჯერებ...

— მითხარი, დაგიჯერებ...

— თქვენი უფროსის ნახვა მინდა, თქვენს
ბანაკს ვიქებ...

— ოჰ! გავიყდი!—შესძახა ჩოფურამ და ფე-
ხზე წამობტა:—ბანაკში გამოჩენა და შენი
ხაჯილი ერთი იქნება...

— არაუშავს, დეე მომკლან...

— არ შეიძლება, არ გავიშვებ; ცოდევა შე-
ნახთან ბიჭის აგრე უბრალოდ სიკვილიდა.

— ჩემთვის იუკლებელია მისი ნახვა...

— მითხარი, მეგობარო, რაში ვესაკვიროებ
მისი ნახვა?—ჰკითხა ჩოფურამ:—იქნება მე ვი-
წვლეო რაიმე...

— მაშ კარგი, მეგობარო, ყველაფერს ვე-
ტყვი... ჩავიდეთ ძირს, წყაროსთან, იქ ცოტა
მოფარებული ალაგია და იქ ვიმსჯელოთ...

ს. მართაშვილი.

სოფლის სურათები

(დაასრული*)

Y

— იმხანაგო პოლიტბელი, როგორც აღმ-
ზარდეთ და დამბრძოლო ყაზარმაში, ისე ვიქ-
ცივი სოფლად. აქედან წამოსვლისას, როცა
არც წერა-კითხვა ვაკოდო და არც ქვეყნის
აე-კარგი ვამუგებოდა, თითქმის არაფერს ვაქ-
ცივდა ყურადღებასა და ეხლა აი ხომ ხედავთ,
ბიბლიოთეკა-სამკითხველს ვამზად მე ვარ და
გლუბკომიც ჩვენი სოფლიდან.

ეუბნებოდა ყოფილა წითელ-არმიელი თავის
ყოფილ პოლიტბელს, რა სამკითხველში შე-
ვიდენ და სოფლის ჭირფარაშხუ დაუწყოს გა-
მოკითხვა.

— ყოჩაღ გოგლა, ყოჩაღ, ვაშა რომ წითე-
ლი სკოლის—ყაზარმის სწავლა უქმად არ ჩა-
გიტარებია.

შეაქო აღჭურვილნივლუმა პოლიტბელმა, რა
შეხედა, რომ მისი ნამოწაფარი მართლაც ღირ-
სი იყო ქებისა.

— სოფელში თითქმის არაფერი გავითდე-
ბა, რომ მე არ შემიკითხნონ.

განავრობდა გოგლა და ათვლიერებინებდა
ბიბლიოთეკას

— აი ყაზარმიდან რომ წიგნები გამოშტა-
ნეთ, უფალო შეგულებაში დათხოვნის დროს,
აი ვაზეთი „წითელი არმიელი“, ერთი ჩვენი-
ბური წითელარმიელის გამოწერილი, აი „კო-
მუნისტი“, „მუშა“, „ახალი სოფელი“. ზოგი-
ერთი ჟურნალბიც მოგვდის, მაგრამ არა სის-
ტემატიურად; საკურობო მოგვარდეს ესეც... იქ-
ნება, ახანავო პოლიტბელი, რამე წიგნები
გქონდეთ და გამოგვიგზავნათ; შეგვახვეწე
იქაურ რედაქციებს, რომ იქნება თითო ცალი
დავეთმონ უფასოდ თავის გამოცემები, თო-
რება ჩვენი სოფელი ცოტა ღარიბია და სწავ-
ლისადმი ლტოვილება კი დიდია... შეგკრი-
ბამ ხოლმე ყოველ საღამოობით და კვირა-
უქმე დღეებში ჩვენს სოფლებსა და ვუკით-
ხავ ყველაფერს; აი ჩვენი მაწავლებელიც დიდ
ფხიანობას იჩქის ამ საქმეში, კაი ბიჭია. კლუ-
ბი მოვაწყეთ, წრე დაეარსეთ, წარმოდგენა-
საც ვმართავთ ხოლმე, მაგამ გვაკლია სასცე-
ნო მოწყობილობა, გრიმები, პიესები...
პოლიტბელი დაპირდა დახმარებას.

— ამაღამ ბიჭსა ვნათლავ და იმეღია უარს
არ მეტყვიო ნათლობაზე.

— როგორ, ცოლი უკვე შერთეთ?

— მა რა, არ ეყო საბი წელიწადი მელოდა
ჩემი ქეთო.

— როგორ წესზე ნათლავ?

— როგორზე და ჩვენებურზე, კომუნისტუ-
რად... მაშ არა და იმ წვერებთანკარის მოვა-
ნათვლინებთ თუმცა ცოლი ძალიან უარზეა, მა-
გრამ, იმას ყურს არ ვუბღებ, ჩემებურად მოვ-

ნათლავ.

ლაპარაკებს მზიარულად.

პოლიტბელი იცინის...

— ენახოთ, მე და ამხანგი მეთაური ვალმა
სოფელშიაც უნდა გავიდეო და თუ დრო ვი-
ხელთეთ, არ დავზარდებო.

— ამა თქვენ იცით; ყველაფერი მზათა
მაქვს. ისეთი ქიფი ვაგზართოთ, რომ...

— თ, ამა როგორ შეიძლება ხარჯები...

— რის ხარჯები ხომ არაფერსა ვვიდუ-
ლობ და! ეს ქათამი და ცხვარი შინა მყავს,
პური საკუთარი და ღვინო... წლეულს კარგ
მოსავალი იყო ჩვენში...

ბარემ დაღლილები ხართ და ღამესაც ჩემ-
თან ვათევთ.

შემოვიდნენ აღმასკომის თავმჯდომარე, მე-
თაური და სხვები...

მიიპატიე ყველანი.

— თანაც ერთი კარგი რევოლიუციონური
სახელი დავარქვათ, და, გამოვა კაი ბიჭი.
იხუმრა კვლავ გოგლამ.

— რაო, რა იმბავია?

იკითხა მეთაურმა.

— რა და, ჩვენს გოგლას ერთი წითელ-
არმიელი შეუმატებია ჩვენი ლაშქრისთვის.
უთხრა, ღიმილით პოლიტბელმა.

— როგორ?

— როგორ და იმაღამ ნათლობაში გვატე-
რებს და იქ ვაივებ.

ასტყდა სიცილი, მზიარულმა.

— წავიდეთ ვალმა?

— სადღა წავალთ, რომ წვიმა მოდის, ზეღ
გადავიდეთ.

მიუგო პოლიტბელს, თავმჯდომარემ.

საღამოს, მზიარულ ნათლობაში, ციკვა თა-
მაშში და სიმღერაში ისმოდა საღმრთაძელო,
„არეოსი“.

ასე დაარქვეს ბავშვს, რაიც რევოლიუციის
პირველი თავიდანაა აღებული...

ზოგიერთები რევოსის მაგიერ რევას ეძაბ-
დნენ.

— ი ქაი! ეს რა სახელია?

ბუტბუტებდა გაწყყალი დადგა.

ისმოდა მზიარული სიცილი...

VI

ავდარმა გადაიარა...
ღამის შავი ნაბადი აიკეცა და ყბამოლორ-
ცოლი მთვარე მთქანარებით აიბადრა ღისკო
აკრული...

სიომ დანამული ფოთლები შეარბია...

ჭოტი საღლაც შორს გაჰკიოდა...

სოფლის ბოლოს ძალი ძვედა დაგვიანე-

ბულ მგზავრს...

ნათლობაში ჯერ კიდევ ისმოდა სიმღერა და

მოქვიფეთა მზაური...

მ. შანიშვილი.

პემპუკის გმირებს

1.

რავოლიუციის წითელ გმირებს
წითელი დროში მივკონდათ წინა;
ვინც მხარს ვიქცედათ, არცინ დანდეს,
არცინ გაოშვეს ცოცხლები შინა
და თქვენთან ერთად ვადაბნული,
მონურ ხუნდებით ზელ შეკრულები,—
სტანჯეს, აწამეს, როგორც თულეობ,
მაგრამ მამაცი მათი გულეობ,
სახრობელაც ვერ შეაშინა
და როგორც ბრძოლის მოციქულები,
ხალხის სამსხვეპლოდ შეწირულები,
პირზე ღმილით წარსდგნენ წინა!

2.

ძმებო დამარცხდა თქვენი შეტვეა,
შეტვეა მკაცრი, გაათორებული,
მაგრამ მტრის მიმართ კრულვა და წყევა
ხალხის ზღვა-გულში დაგუბებული,—
კვლავ უცდის ქმსა შურისგებისს,
რომ კვლავ იქუბოს, დაიგრილოს
და ლაოთქაფით დაქანებულმა
წარღვნას, წალეკოს ქვეყანა ძველი,
ქვეყანა ბნელი და სამინელი,
რომ მტრთა ზედა გამარჯვებულმა
ასწიოს ისევ თამამი ბელით
დროში წითელი!

ხეების ჩრდილქვეშ, ორღობეში, ქურდულად
მიიპარება ვილაც.

— თინა!...

გაისმა ფოთბილი ძაბილი, რა საბძელს შიუ-
ახლოდა, და შეამჩნია პარდაპირ, სახლის დე-
რეფენის მოაჯირზე მომლოინენ ქალი.

კაბამ გაიშარა შურია...

— შენა ხარ, კოტე?

რა მიუახლოვდა, ფსაკერფით, ახალმოსულს,
შეეკითხა ქალი.

— მე ვარ სიცოცხლევ, მე...

მიუგო ვაგმა და მოხვია მკლავები, ჩაიკობა
მხურვალედ და ტუჩი-ტუჩს ჩაებლართა...

ორი გული მოუსვენრად დღეღავდა დიდხანს...

— კიდევ კიდევ...

— აჰ, დედა დამინასავს.

— ნუ გეშინიან...

საბძელს ამოფარებულნი, დიდხანს ისხდენ
შრავლად დაგროვად ლატნებზე.

ზოპარული სიამე უნეტარეს პიმსს ვალობდა
წინარე ქნარის სიმთა აკენესებით...

— თინა, საყვარელო თინა...

— საყვარელო კოტე...

ისმოდა ჩურჩული.

— ხომ ჩემი ხარ სიცოცხლევ?

— შენო, მხოლოდ შენო, სულაო...

— ხომ მომიციდი, ვიდრე დაგროვნებო და

რადან? ხომ არავინ გეცდობ?

*) თს. „პირადანი“ № 26 15-16.

მ. შინაბაქაშვილი

წითელი ვარსკვლავი

წითელ ვარსკვლავზე გამცნო სიამე მთელ საყვაროს მოჭინა შუქი შავი ღრუბლებით გადასაწმენდათ ცის კაბადონზე ატყუა ქარბუქი.

ელვამ და ქვეპა დაანთო ცეცხლი, ალმულში ჩასწვა მშრომლოა მტრები ახალ ცხოვრებას გაუშარჯოსა, ირგვლივ ისმოდა მებრძოლთა ხმები.

ქარისა ჩოლოვამ მთლად შეარყია სალი კლდეები, უძრავი მთები ძველი წესების წასარღვნელათ ახვირთ-აღელდნენ ოკეანები.

ძველის და ახლის გაჩაღდა ბრძოლა ძველის რაინდებს შეკუცეს ფრთები ხალხის ჯალათნი წაოსულს გლოვობდეს ჩამოეწეწათ ქალარა თმები.

ახლის რაინდი სულს რომ ღაფავდენ, როდი კენესოდენ როდი სტიროდენ ძველის ხანგრძეზე დროშასა ზლიდნენ გამაზრდებულნი აკამასა ყვიროდნენ.

ახალმა ძალამ დასძლია ძველი, გაუბა ჩაიკვა ალისა ფერი დაფრიალა შევებისა დოოშა ზედ გამობხტა ხელ ხამ ალ-კვირა.

— უწინამც დღე გაჰრობია შენს თინას, რომ გილალატოსი წმინდა სიყვარულის ფიცში იწვის ჯერ წაურყენელი ორი ახალგაზრდა... ტუბილი ნეტარით ატოკებული ქალი ძალმილული ესვენება ცეცხლმოდებულ ვაფის მკლავზე... ტუბები არ შორდებიან ერთმანეთს, და... — ყიცილიყი! იყილა მაშალმა, იქვე ახლოს, საქათმეში, ქანდარაზე და ამცნო, შეყვარებულთ, განთიადის მოახლოება... უქანასკნელი კოცნა... უხმოდ განშორება... ნება აფეთქებული გულის დაწყვეტა... ნეტარი წუთების მარადიული მოგონების ქარტებილი... შორს ჭრმის პრიალი და კოფოზე მთვლე- შირე მეურმის „ურმული“... სოფლის ადრიანი გაღვიძება...

VII

მზე უკვე კარგა ხანია ამოიწვერა... ჯარში მიმავალ ახალგაზრდობას აცილებენ თაგისიანები... მზიარული ცეცვა გამეზაგრების წინ... მეფანდურე ლევანა მარდად ათამაშებს, თითებს, სიმეზზე და სახელდახელოდ გამოთქმულ შირებს ამღერებს: — დაუქარ ჩემო ფანდურო, დივლი-დალალო; ზოგიერთს ვაეკრათ კლანჭები, შენ გენაცვალეო... გაისმა ტაში, ორი, ქოჩორ წინ გადმოყრილი ახალგაზრდა მარდად უსვამს ფეხებს... ლევანა განაგრძობს: — ძმებო, შემოკვარებეთ, სუყველა, წავიდეთ წითელ ჯარშია; შეურცხვეს იმას ნამუსი, ვინც დაიმალოს სახლშია... — მშვიდობით შეილო, გენაცვალოს დედაი. აბა, ვინძლო არ შემარცხენო და პირნათლად შეასრულო სამსახური. ხომ ხედავ ლუკანთ ბიჭი, ვანაი, აფიცერიც გამხდარა... არიგებს დედა შვილს და ულოცავს გზას, — დედავ, მოგივლდე, თუ არ გასახელო! ეუბნება შვილი, მტკიცე რწმენით, და უკანასკნელი კონიით ემშვიდობება. — გოგოვ, ვიდრე მე დაებარუნდე, არ გამცვალა სხვაშია; თავი არ დამარჩობინო ადღლეულ ზღვაშია... გინაგრძობს ლევანა. გაისმის სიცილი. გინათხოვარი გოგონები თავშლის ბოლოს იფარავენ პირზე, გახარებულნი, და ერთმანეთს ეხერდებიან უთქვეფენ ლოყა-აწითლებულნი: — ქაა, გოგო, ნატო, შენზე ამბობს... — ია, თვალმც შენ დაგიდგება, ჩემზე კი არა, შენზე ამბობს... ლევანა კი განაგრძობს

— თავადებს ვუკირეთ სახრე, და ვაქრებს პანდურიო; ჯველა მშრომელ ხალხის მტერსა აფუწიეთ ყურიო... — არ დამივიწყო... თვალზე ცრემლმომდგარი თინა ემუდარება კოტეს, შორიდან, უხმოდ... — საყვარელო, მხოლოდ შენ, შენ მიყვარხარ... უპასუხებს ისიც სიჩუმით, უხმოდ, თვალების დაბანებით... — მღვდელს აღარ მივეციოთ დრამა, და დიაცანს ტაბლო; ფოფოლია, შიმშილისგან, იყურება დაბლაო... არ ისვენებს ლევანა. ხელი-ხელ გადახვეულნი დაეშენენ თავქვე... ისმის ტრიაშული, საგმირო სიმღერა... ვიდრე კოტე ორღობეს არ მოეფარა, თინა არ გამობრუნდა; მარანს ამოფარებული დიდხანს უჩნედა ცხვირსახოცს... ფანდურის ხმა შორს მისწყდა, და მხოლოდ სიმღერა ისმოდა, ოდნავ გასაგონად: — ბიჭებო, ურჩი შეტვივთ, გავიდეთ ბრძოლის ველზედ; და შემოველოთ, საყვარელ თავისუფლებას ყელზედა!

მ. აოლუშოკაშვილი

ს ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ი

ყველა ფიქრები შენის ტრფობით გადაოვილაგე, როს გამახსრნიდი საქართველოვ, ძველი ხმ-ლივით... ვისმენდი შენზედ ბავშობაში მრავალ არაკებს და მაშფოოდებდა ბედი უნდო, ნამუხათალევი...

მწარ სიცოცხლეზე იარაღით იყავ ვაკრული, ყურძნის ვახვიით ჩამოგწურა ოც საუკუნე, განძად გამოგუყვა სიყვარული, ჩნება ზოპარული და ძველი რწმენა დღეს ხარვიით დააგუგუნე...

შენს სიცოცხლიდან გადმოიჭრა კაკო ყაჩაღი, ამოვსებული ხალხის სევდით, ხალხის ვარამით, ტახტულ გლეხების სულში ცეცხლი რომ გაჩაღდა მრავალი წლების სიძულვილით დაუფარავი...

შეშფოთებული აღდგენა გმირი არსენა მოძმის სიყვარულს ჩოხის კალთით, რომ ატარებდა; — ო, არ შეეძლო ჩაგრულებში ისე დარჩენა, როს სიძულვილი ბატონების სულს უმწარებდა...

გადაჰკრა ხმალი უსამართლოთ დღეებს დაცვენის და გაეფიცა მწარ ცხოვრებას, ნაყიდს ოქროთი; — თავისუფლები სიყვარულით გამოჩაწვალის მის მოლოდინში გულნაკლული ტყეში გაქროლდა...

თვით უსამართლო, დამრისხანე შენც კი იყავი თუშეა უღვეველ მარგალიტებს სხეები ელოდა; — დროით შთაინთქა ძველი ჭკუნევა გასარიყავი და საქართველო დღესაც მაინც საქართველო ხარ...

მტკვარმა ისწავლა სხვა სიმღერა, სხვა აკენესება ზაჭისის მკერდზე ოქტომბერით ჩამოწერილი, მშრომელმა სიტყვით გაანათა ბნელი ქვეყანა დაჰგმო წარსული ფოთლებივით ჩამოცვენლი...

გადავიბრინა ამაყ შუბლზედ ახალ გმირებში ელვის ნაპერწკლით განათებულ გრძელ ხეივნებში, შემოგვეცალა ხარტყლივით ეს ვაჭროება და ხალხთა შორის თანასწორი მუდამ იქნება...

ს. ზომბათელი.

პასუხი დედას

შენი წერილი რომ გადვიტობთ, დედი, დედიკო, შენ გინაცვალთ თვალეზში მწვევე ვიგრძენი სიხებ და სახელოთი ამოვიმშრალე.

ნუ თუ მუტია მარალა ვაცოფდა? მას შემოეგვლოს ძალღებნი ყველა... ზამთარში აქაც სასტიკათ თოვდა, მაგრამ პა, მარტოც წამოგვეშველა.. ირგვლივ მშვიერი დაძრწოდენ მგლები... ახ, ეს ზამთარი კვლავ გამახსენდა.. ავტოსადგურის მუშათ ვითვლება, ჩემი საქმეა მანქანის წყენდა.

სხვაფორვ კარგათ ვარ, ვსწავლობ მუშაქვაში და მეზარბეგა ცოდნა, ყოველი, ექსკურსიაზე ვიყუე მცხეთაში, ზაპესთან, ვნახე სვეტიცხოველი! დილით დადიდვარ სახელოსნოში, თვეში მეძლევა ოცი მანეთი, ეგ სასმელ საქმელად მყოფნის ამ დროში, სწავლა მაქვს მუქთი, ბინაც ამათი.

გვაქვს ლიტწერი, პოლიტანბანწერი, დრამწერი, გვინდა, რომ გავხსნათ კინოსტუდია; ლიტსანსმართლოს ბევრის ვარ დანსწრე, თეატრს რომ ვსცდები, ეს კი ცუდია. მაგრამ ყველგან ხომ არ შეიძლება. მაგვივარ, ხშირათ შევდივარ კლუბში... დილა-სადამოს ჩაი მეძლევა და აბაზს ვიხდი სადილათ სუპში.. ოქტომბრის დღეს მე დროში მიქონდა და ლენინის დღეს—ქრელი პლაკატი.. თებერვლის ჟუმეც აქ მომაკონდა: ეტლში ვიჯექი „წითელის კანტით“, თავს თოუვიანი გუშანი მადღენ, ისეც და ჩემი ამხანაგები.

ჩვენ ასე—იცი?—ბურჯუებს ვარცხენთ, ძირს ქვეყნის ყველა ავახაკებია.. მე ვხვდომდებენლობ ნორჩ პიონერებს, თვით ახალგაზრდა ვარ ლენინელი, ქუჩებში ვმღერით ლაშქრულ სიმღერებს, ვართ „მუღამ მზათ“ და მუღამ ფხიზელი შო, მომაკონდა! აქ ამ დღებში მთელი კავშირის გვეწვია ცაქი, ვსკვრეტდი კალინინს სათვალეებში, ხშირად უწევდა მას ლაპარაკი.

რიკოს კაკალ წინ გამოვიქვიმე და გამოიცინა—იცი?—რიკოვმა! მოგვიართა სიტყვით და მოციმციმე თვალცი მოგვიკარო, ვით ტოლსა-ტოლმა, მე ფიხკულტწრემიც ვითვლები წვერად, გვართობს და ტანიც ბრძქედში ტაოდება, აღინდღეს ახლა მე ვჯობნი ბევრად, რომ გნაზო, დედი, ვავიხარდებამ!

როცა მუშაქვაში სწავლას მოგრჩები, მსურს, გავიარო შემდეგ გოსუნტო, ამ უახლოეს იმედით ვრჩები, ბევრ სხვა შორეულ აზრით თრსულსია.

მოკლავდა მამასი ნარტუღ ნახვისა... ამ სასწავლოთ თუ ჩამოვდი, მომიწევს მამან ნახვა სახლსა და შენი ნახვეც, დედიკო, დედი..

3. ბ — ლი.

მზარბაზრი გ. შარბაზჩიანი

გიგო შარბაზჩიანი შეიღია თბილისის მოქალაქის ოჯახის.

თბილისში გინახვის დამთავრების შემდეგ იგი გამგზავრა სწავლის გასაგრძელებლად ს. ჯორჯიას ქ. მიწველებში, სადაც შევიდა

გ. შარბაზჩიანი.

შემიწვლად აგრონომიულ ინსტიტუტში. კურსი დამთავრა 1905 წელს და ამავე წელს დაბრუნდა თბილისს.

გიგოს პატარაობიდანვე უყვარდა ბარვა და ამ სავანში საქმიანი ნაკუჭი ჰქონდა. მან გადასწყვიტა ამ ხელოვნების შესწავლა. ამისათვის გიგო ხელმძღვრე გაემგზავრა საფრანგეთში და პარიზის სამხატვრო აკადემიაში შევიდა ხატვის შესასწავლად, რომელიც წარმატებით დამთავრა 1910 წელს. მონაწილეობა მიიღო პარიზის სხვადასხვა გამოფენებზე და ამავე წელს დაბრუნდა თბილისში, სადაც საკუთარ სახელოსნოში დაიწყო მუშაობა.

გ. შარბაზჩიანი თბილისის ფართე საზოგადოებამ გაიცნო, როგორც მხატვარი 1913 წელს, როდესაც მან სამი წლის მუშაობის შემდეგ გამართა თავისი ხუროთების პირველი გამოფენა, გამოფენა 114 სურათი. ამ ნაშრომებით ახალგაზრდა მხატვარმა ერთბაშით მიიქცია საზოგადოების ტრეკის ყურადღება. გამოფენილი სურათები თითქმის მთლად გაიყიდა 1913 წელს კვლავ დაბრუნდა პარიზში, სადაც მოაწყო საკუთარი ატელიე. მაგრამ აქ დაპყო მხოლოდ 1916 წლამდე. ამ წელს მსოფლიო ომი დაიწყო და გიგოც იძულებული იყო დაბრუნებულიყო სამშობლოში. მხატვარმა კვლავ განაახლა მუშაობა და 1916 წელს მან სხვა სომეხ მხატვართა დახმარებით თბილისში დაარსა სომეხ მხატვართა საზოგადოება.

1924 წელს მანვე დაარსა სამხატვრო სტუდია სომეხ ხელოვნათა ხსნითან „პიატრუნი“-თან. ამ სტუდიის დაარსება დიდი კულტურული საქმეა,

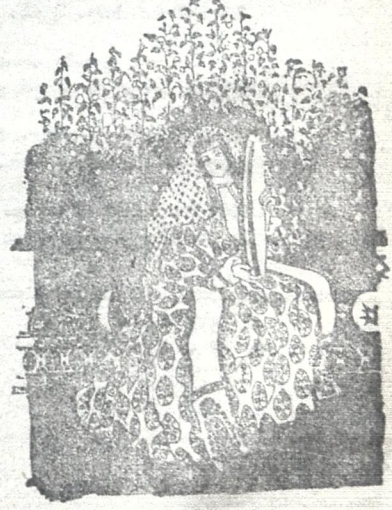
რადგანაც იქ სწავლობს ბევრი ნიჭიერი ახალგაზრდა, უმოთავრესად მუშა მოსამსახურეთა წრიდან, რომელთაც წინათ უსახსრობის გამო ამისი საშუალება არა ჰქონდათ.

ამ სტუდიას თითო გიგო განაგებს, ამას გირდა ასწავლის ხატვის ქართულ პოლიტენიკუმში და სომხურ მუშაქვაში.

გ. შარბაზჩიანს რამოდენიმეჯერ მოუღია მონაწილეობა თბილისში გამართულ გამოფენებზე. აგრეთვე თითონვე მოუწვია სხვადასხვა ქალაქებშიც საკუთარი სურათების გამოფენა. საზღვარგარეთ გამოფენებზე სტამბოლსა და ვენეციის მისმა დიდმა ტილოებმა საზოგადოების საერთო ყურადღება მიიქცია. 1924 წელს ვენეციის გამოფენეზე მისმა დიდმა სურათმა „საიათნოვა, მომღერალი ქართველ ქალებთან“, საერთო აღტკება გამოიწვია. მხატვრის შემოქმედების ერთ ერთ უმოთავრეს საყვ. რულ თემას შეადგენს „ძველი თბილისის“ ცხოვრების გიღმოკემა მთელი თავისი წერილობითი და თავისებური ეგზოტიკობით. ამ მხრივ საყურადღებოა მისი სურათები: „ქუჩა ძველ თბილისში“, „ყვენობა“, „ახსნი დამის თვის დროს“, „ძველი თბილისი“, „ძველ თბილისში“, „ძველ თბილისის ბაღში“, „საიათნოვა“, „ქართველი ქალი დიარით“, „საიათნოვა ქართველ ქალებთან მომღერალი“ და ერთ მთლიან ტილოზე დახატული სამი სურათით საიათნოვას ცხოვრე ბიდან და მრავალი სხვა.

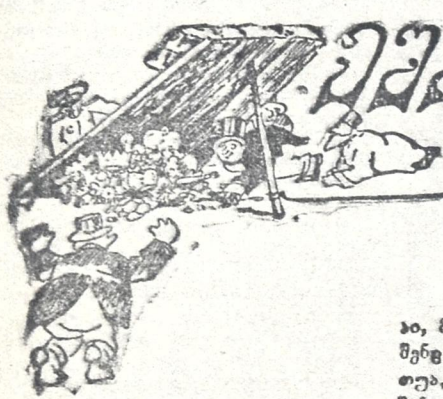
შარბაზჩიანსეც ეკუთვნის გრაფიკული და სურათება პოეტის ოე. თუმანიანის პოემისა „ინუმი“ და „ფარავანა“-სი.

ილსანიშნავია, რომ გ. შარბაზჩიანმა პირველმა მიაქცია ყურადღება ხალხიდან გამოსულ ნიჭიერ მხატვარს განო ზოგადეგვოს და ამ უცნობი ნიჭ ერთ მხატვრის ნახატები 1917 წელს პირველად გააცნო ფართო საზოგადოებას. გიგოსეც აქვს ამ მხატვრის ნაწარმოების დიდი კოლექცია, რომლის დასურათებულ მონოგრაფიის გამოცემის აპირებს მოკლე დროში. გ. შარბაზჩიანი ამ ყმად ერთ თვალსაჩინო ფეგულრა სომეხ მხატვართა შორის. იგი დიდი ნერვით და ეროვნულებით ემსახურება საყვარულ ხელოვნებას.

ძალი დარჩიმი.

ოჯახისთვის წყობა

მშობლის მახე

მომართვა:

აი, მახე!
შენც მივჩაზე
თუა, ნახე,
მეტი ხაზე!..

შარაღა

ქალის სახელი მონახეთ, ვიმანათლებლათ ხმობილი...
ის ვახის უფართ ვიდილა... ერთ დროს წმინდანათ ცნობილი...

ვასტერით შეაზე ეს სიტყვა—ჩვენ ორი წინა გვეპირია...
(და დანარჩენის მოგლეჯა არ არის გასაქირია).

კრებულს იპოვით ოჯახში—გურულ-იმერულ სტენებით...
ჭელი წიგნია, ქართული სხვადასხვა გვარი სტენებით...

წინ ერთი კბილი მოგლიჯეთ და გაისროლეთ გარეთა...
და დანარჩენი შარაღას მიადგით... მოახმარეთა.

შარაღა უკვე მზათ არის... მწერლის გამოვა სახელი,
სიმართლის მოყვარულია და ბოროტების გამმხელი.

არაფის დანდობს თუ ვისმეს შენიშნა რამეფერადა
მან იუმორი ახალი შექმნა და გააფერადა.

მისი მახელი კალამი, თვით ხელზე უფრო მჭრელია...
მტერში მოყვარეს იპოვებს და ხანაც მოყვარის შიშის შვერელია...

კვლავ განაახლა ყორნალი მკითხველთა გასახარადა
გუსურვებ მის ნიჭს იუმორს

მხრეობას წინსვლას მარადა
შეც ნიშნად კმაყოფილების მიუძღვენ აგი შარაღა.

ვალაია.

შოროტი ირისხვის და
თქმას სიმართლეს აქვს საჩივლი.
აგეზარბარე, გენაცვია,
ეს არის ჩვენი სიკეთე,
უხვად საკბილოს მოგართმევთ:
მუგუზალს ჩვენც შევიკეთებთ. *)
„გამოახტუნე“ ყურნალი,
მას აგი არ ემალვების...
„კუქის კატარის“ მკურნალი **)
მტერს დაუყენე თვალები.

ათანახე.

მოსხინება

ერთხელ ბესო აკეთებდა
მოსხინებას ერთ კრებაზე,
სიტყვა იყო მომხსენებლის
„მითვისება გაფლანგვაზე“...
„იმხანაგებო და ძმებო!“
იძახოდა ჩვენი ბესო:
„ამბობენ, რომ აქ-იქა
ფულები სულ გაფლანგესო...“

„უნდა იმას უკრადლოება
და სასტიკი უნდა იმი,
თორემ ჩვენ აღარ შევკრებთ
სამოსი და გასაძლოებ“

*) მუგუზალის შეკეთებისთვის
ჩვენ რომ გაფლოთ ფულები,
გაპ, თუ შენ ველზე დაგადგეს
შემწვარი, მოხრავლები...
თუ გინდა მუქთად დაგებდავით
და შენც რე დაგვამალები...

***) სიცილი კუქის კატარის მკურნალს.

მანგი.

სოციალი

შარაღა შენმა „ბრძანებამ“
შეც ერთობ განუფლასია,
შარაღა შენთან თანამშრომლობა
(ჯიფრი არა მიქვს ფულსა).
შეც გამორიე იმითში,
ცინც მხარს გაძლედა ერთხვად

და სიტყვას გაძლევა პირშია
არ დამორჩეს გაუქირადვად.
შენ უერთგულე შენ სიტყვას,
მართალ მყავ, რომაც გეპირდები...
აქედან შეც მხარს დაგეჭურ
და აღარ გავნაპირდები.
მიყვარს სიცილი სხვებთან,
ხარხარათ შემოფარჩული;

ბ-ბ

დასჯოს უნდა მკაცრად
ჩველა ფულის გამფლანგველი,
არავის იღიარებდეს შერჩეს
ახალი და თუნდაც ძველი!..

მომხსენებთ კარგი იყო
და გაგრძელდა წამი ოცი,
ბელომ ოფლი მორჩინდა,
დაასველა ცხვირსახოცი...

„შეკითხვები თუ გაქვს ვინმეს?“
და... და თავმჯდომარემ...
სუტ... თითო აიწვია
მოხუც გლეხმა, იქ მჯდომარემ

მინდა ერთი შევეკითხო
პატივცემულ მომხსენებელს,
რით უიღუბლეს ხოვებოთ
ხალხებს და ძვირფას მუცელს*?

გაფლანგვა რომ ცუდი არის,
ვე კი არის დასაჯარი,
მაგრამ მომხსენებელიც რომ
თვითონვე დასაჯარი!

გვითხრას თავის სინდისს ქვეშ,
და ისე კი ნუ მიბანდავს,
სად შოულობს იმდენ ფულს,
დღე და ღამე რომ სულ ფანტავს?!

რაც მავას ჯამაგირი აქვს,
ის მავ ხარჯებს ველარ ასწევს,
აბა, როგორ უთავებდა?
თუ არ ფლანგავს, მაშ ვინ იძლევა?!

ხიტყვა ვერც კი დათავია,
თავმჯდომარემ დაკრა ხარკი;
„შეი საგანს ვადუხვიე,
მე შეკითხვა როლი არი!“

— მე შენ პასუხს ვაგებინებ!“
დაიყვირა ორატორმა,
და იმის ხმას ბანი მისცა
დაბლა ტყემ და მაილა გორამ.

პ. ოზოლი.

მილიციის უპროსის ღიღინი

სკვე სიტყა მიმიცია,
რომ მოეპოვო მილიცია:
წელზე — „პლაშნი და „ნაგანი“,

„წიგნის ბოხია“ და „გარანი“,
„ბაკლაშკა“ ს თუ მივემართებ,
ხაქმეს დიდთ შევიმართებ;
მცველს თუ გული გაფუჭალდეს,
ციხს წყალს მალი მალი სვამდეს...
თუნდ ქაფენილს თავიც უტყუას,
ხუტს მოვადგამ მძიმე ჯურჯანს,
ზედ ოქმების დასაწერად
„ქანტორკისაც“ შევსდგამ ცერად...
მოიგრობოს თუნდაც წელიწადი,
„ვინტოვკისაც“ მივსვამ ხელში,
და სარტულზეც, ცხონდეს მამა,
„ფიჩიკისაც“ ჩამოვბამ...
ქუტის აქვს კოხორკიან ღვეთი
რომ შევება ფოსტ-ს მტრედნი!
ფხს და ფხს შეა სწანდეს მტრულად
უნდა ზარბაზნის ღელა!
იღლიამზრად ხელის ნაღმებს
გადავცილებ, ხმების გამლეს!
შეფურნ ისეთ წინისაფარს,
ვერ უხრიდეს ქარი ფ ფ რ ს!
მილიციის წიგნში რომ ვერ მოჩვენებ,
ხელში მივეცემ ვაშლულ ქოლგას!
გავეუქმებ ცხვირზე ქოვრიტს, 2)
თუნდ აკლოს ქუჩაც ოხერიით...
პურის საცობს და საწონავს
ზედ ჯიბეთიან მოყავანვეს..
და ქუჩებში რვა რვა საათს
გავარინდებ ჩემს ჯბაათს..

ქავკარტა.

1) მძებარი ძაღლი, დავუვილი დანაშაულია მი
ტბანა.
2) დერბინდა.

ბოლია ფათუჩიკას სიგლავა

(ნიმუზიანი ნათვისი)

ო, მოდი ჩემთან, თმა ცივლივა, კობა გოგონა
მცირეს მომეკარი, ჩავძირი შენი სიყვარულში,
ჩემს სულში იწვიეს, შენი ტრუობის ქიაკოკონი,
რად სწავლობ კარგო გაცეთილებს რუსულ-ქართულში.

მე მომბარეს, შენი თავი შენა მშობლებმა
რათა აღზარდო, რომ გამოდგე ქალი სწავლული.
თავს შემოგავლებ, გრემიე გრძობას, წმი ნდა ემბლემათ
მოდი ვიდრე ხარ პაწაწინა ნახი ქალწული.

სულაც არ დავდე, მასწავლებლის მოვალეობას
გიე არა ვარ, ლამაზ შეგიარდს, რომ ვუთხრა ვარი.
ერთად ასწორებს, მრუდს და მართალს, საწუთროვება
აქ ვინ დაბრუნდა ვინც შეალო სამარის კარი.

ძველი ხომ ყველა მებატივა, ახალს დავიწყებ
გიჟონიებო! მე მიტაცებს თქვენი თარეზი.
თქვენს, მარწყვის ტუჩებს, ხაინატრად ჩემს ტუჩს შევაწყობ,
ვიწი რა კარგია ნავარდობა, განცდის მხარეში.

— და შენც, სონიაე! ობლად შეთენილს, დღეს როგორ მინდა,
მკერდთა ვაშლებზე, ვებდა აშლით, ხელის ფათური,
მაგრამ ვითა როცა აქ არ მყავიარ, ჩვენ არ აგვეცდოდა
მტერთა თვალები, შურით სავსე მუბანათური.

ვაბ, მე რას ვბოდავ, ეს ვინ არის, რომ შევლანდებამ
ნუ თუ ნიანგა მართლა ამცენეს ჩემი ამბავი,
აწ ხად წავეიდე, ვით დავფარო ჩემი ბრალდება,
ვის შევადარო განწირულმა, საბრალო თავი.

ჩახუნდაჩიძე.

მომხანავა გლეხების პრავაზე

კრებას გახსნილად ვაცხადებ. სიტყვა ექვ-
თენის პატივსაცემ პიროვნებას, ა-ი-ი... ამხა-
ნავას...

— ლაცოვად, თქვენი სახელი?
— სიმონ!

— სიმონ... კინალამ დამევიწყდა თქვენი
სახელი.— ასე დიწყო კრების თავმჯდომარემ
და სიტყვა მისცა სიმონს, რომელიც ქალაქი-
დან ჩასულიყო სოფელში და დავალება ჰქონ-
და გლეხებისათვის გაეცნო კოოპერატივის
მუშაობა.

— მე, ამხანაგებო! დიწყო მომხსენებელმა
გაგაცნობთ თქვენ ზოგადათ და უბრალოდ,
მარტივ და დეტალურ, კონკრეტული, ჩამო-
ყალიბებულ და გარკვეულ მოკლე სიტყვით,
თუ რა არის კოოპერაცია საზოგადოთ და
კოოპერატივი საერთოთ.

კოოპერატივი არის, მაგრამ ნება მიბოძეთ,
მეზობლებო და თანაგზავრო ამა სოფლისა,
სანამ კოოპერატივს შევხებოდე, ჩემი კრიკე-
ტერიუმი, იდეა, კონსოპოციონიზმი ევოლუცი-
ციონურ დოქტრინის მიერ ვაპრობის სიგარ-
ტე-სიგანეზე, ან საერთო მდგომარეობის მო-
ხაზულობას შევხებო უბრალო და თქვენთვის
გასაგებ ვინით.

მე, მართალია, დღეს თქვენთან მოვედი,
როგორც მოწინავე კაცი, და შინდა გაგაცნობთ,
თუ რა პესსპექტივებს და მიზნებს ისახავს ნე-
პი, ანუ ნეპოალური კოოპერატივი.

მინდა, თქვენს წინაშე ვადმოვალავო ყველა
ის, რასაც თქვენ ვერ ხედავთ.

— ამხანაგო გლეხებო! მოითმინეთ, გარეთ
ნუ გადიხართ, მომხსენებელს ჯერ არ ვაუთა-
ვებია!—გაჯერებით დაიყვირა თავმჯდომარემ,
განავრძით, ამხანაგო!—მიმართა მომხსენებელს.

— იმას მოგახსენებდით, კოოპერაცია არის
სივარე, საიდანაც გააქვთ სიკონელი, კოოპე-
რატივი-კი ის, სადაც აწყობენ სიკონელს, ი. ი.
ორივე ვისახურება ვაპრობის.

— ყოველი გლეხი მოვალეა ივაპროს და
იყიდოს, რაც მას სჭირდება, ესა თუ ის, ანდა,
უკეთ რომ ვთქვათ, ვინაიდან, ან რადგან გლე-
ხები დღეს ჩამორჩენილები არიან სწავლა-ვა-
ნათლებას, სიხ-სამკითხველოებს, რევილიუ-
ციონური ცეცხლის ანთებულ კერას:

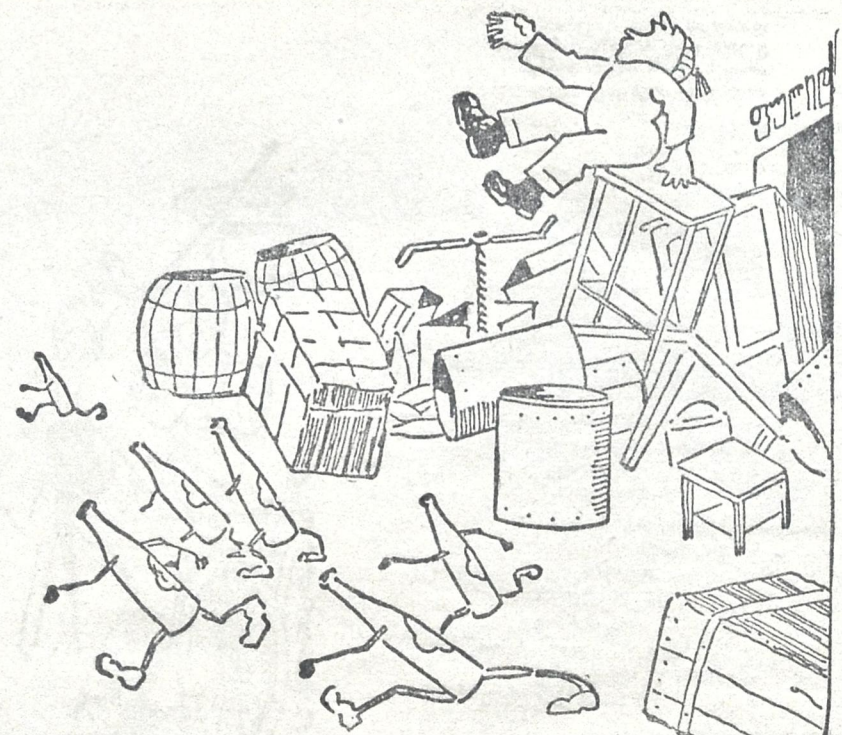
— ამხანაგო მომხსენებელო, ხომ ხედავთ
კრება ყველამ დასტოვა, გთხოვთ დანარჩენი
ხელისათვის ვადასდოთ, შეაჩერა თავმჯდომე-
რემ მომხსენებელი სიმონი.

— მე უკვე ვავათავი, ამხანაგო თავმჯდო-
მარე! უპასუხა მომხსენებელმა.

კრების თავმჯდომარე დიდი ნასიამოვნებო
დარჩა სიმონის მოხსენებით და გლეხების „სა-
ხელით“ მადლობა გამოუცხადა მას.

შემდეგ ნიშნათ სტუმართ-მასპინძლური პა-
ტივისცემისა, დაპატივა შავ ღვინოზე სისა-
დილოში.

ბალანა.

ფულიდის ლული

იყო ფულიდი ფულით
ბოკოთ, ბოთლით და „პიფით“...
მე, მეცინება გულით,
გულიც სცემს სათიფით.
ზაფხულის სიცხეს ლული
ისე უხდებო, რომა...
ახ, შევიწროვა ქული,
მსურს მისგან გამოძრობა.
და რა ვქნა, თუ არ შევრება?
შუბლზე ჩამომდის ოფლი...
ნეტავ, რა ელირება
აქ ლული, ერთი ბოთლი?
სამ აბაზი, სამი...
სიანს, ვაჭარს უყვარს ფული,
რა ვქნა? მეც არ ვარ ხამი:
ხარბია ვაჭარის გული!
—ჰეი, სიხარბე წავწყენდს!
ჩარჩო, უკელი მადას!...
ლული ხასიათს ჩამწყენდს
და სჯობს ის ამ დროს ქიდას...
ქიდა კარგია მარა,
ლულიც არ არის ცული,
ერთს დაღვე, ეს არ კვარა,
თუ კვლავ არ მიუბრუნდი.
ჭიქობს ფულიდი ფულით:
„ბურთ-მოედანი დამოჩა!“
მე მეცინება გულით,
ეს რა იფიქრა ჩარჩმა?!
და უცბათ... ჰოი, გზაზე
გამოჩნდა „გოსეინტრესტი“,
და ჩარჩ, მყოფს კარგ მადანე,
კულზე მიაკრა თესტი.
მუშკობიე მხარს უქერდა...
„გოსეინტრესტს“, როგორც თვისას,
ფულიდს კი ჩაუმტერდა
და მტვრით უფხებდა ქისას
„კრახნი სტალიაო“...ს სტუმრებს,
თუ მდგმურთ ასმევედენ „დაჩის“.

ჩარჩს რა ეგონა, აბა,
თუ დღე დგებოდა ცული
თვლები დაენაბა
და გასდოდა ლული...
იღინა გრძელი დენით
და ბოლოს... ბოლოს, როცა
ჯიბეთა ამოტენის
იმიე წარეხოცა,
დასდვა ქვეშ ლულით ბოთლი,
ზედ კასრი ჩამოავა,
ჩამოწურა ოფლი,
ჰქნა საქმე საარაკო:
კასრზე მან შესდგა ყული,
ყულიზე—ორიოდ ბოქკა...
ჯერ შეისვენა წული,
როცა იმ საქმეს მორჩა...
შემდეგ, მაგიდაც შესდგა
საანგარბში ჩოთქით,
ზედ—სკამი, სკამზეც შეცდა,
რა რომ ავიდა ცოცვიო.
და ჰფიქრობს ტახტზე მჯდომი:
„აქ დავიზამთრებ ასე,
წელს თუ წაივადე ომი,
ამ ვაისს საქმეს ავსწევ!“
და ვაი, უცბათ მართლაც
სწევინ... ირხევა სკამი...
ქვეშიდან „თიფის“ დასლაც:
ერთი, ორი, თუ სამა?!
გადაყირავდა ტახტი,
ინგრევა, ასხამს ოფლი...
—„არქია, ვინემ დახვდი!“
ხედავს, ბოთლს მისდევს ბოთლი,
ძვრება ქვეშიდან, მდის...
მიდიან საით, ნეტა?!
ქონება, სიანს, ფულიდის
ვარბის თვით „ოსეანტრესტან“!
რა ვქნათ, თუ განიბრობდა
მას გზა მკაცრი და მრული?
ფულიდს ერკობი მტრობდა
და „გოსეანტრესტის“ ლული...
ინინამე.

ჩვენს პროზოზორს

(სუფსისათვის)

მოდით ეშმაკის მახეო
და აფთიაკი ნახეო,
შიგ აფრასიონ დაგზავდება
ცოტათი კბილი ახეო.
ეს კაცი ძლიერ ცუდია
გლებების საძულელია,
ზნოლოდ ამფსონთვის ნარდისთვის
ძალიან საყვარელია.
მთელი დღე აივანზედა
არის კამათლის გორება,
ხელ-წაგებული ბიჭების
„გამქედის“ დგლის გინება.
ხან ლოთობს, ხან ვის ეშლება
ხან ქალებს ეალერსება,
და აფთიაკში დარაჯსა
სიმშლით ფეხი ეშლება.
თუ შეხვალ შიგ ქინისათვის
ძალიან ძვირათ დაგზავდება,
თუ შეგხვდა ისიც მთვრალია
მას კაცი ვერას გახდება.
მოდით და ნახეთ თუ ნახო
ცოტათი კბილი ახეო
განა ამგვარი კაცისთვის
არა გაქვს ბასრი მახეო?..

გლებების ბიჭი მაილა.

სოფლის ნურგლის გოდება

ვართან გაიგე ძმობილო?
პირი შეუთქვამთ გლებებსა,
ჩვენზე არაფერს ჰყიდიან
გვყარიან თავზე მეტებსა.

შეხედე? ბოლო მოედო
ამ ჩვენ ოსტატურ ხერხებსა,
სოფელში ვერ გამოვიღია
ქვევით მამტრევენ ფეხებსა.

როგორ ვიცხოვრო, ვართანჯან?
ვახ ჩემი ცოდვის ბრალია
ვზივარ სახლში და მუქთად ვჭამ,
ირგვლივ დამედლო ვალა.

უწინ გლებს თვალებს ვუფსებდი,
მდიდრად ვცხოვრობდი ამითა,
დღეს ახლოს არეინ შეკარებს
გული ამეგსო შხაშითა.

კუჭი გამიხმა, დავსუსტდი
ცუდი საჭმელის ჭამითა,

ზარკვის არიხ

(ოპერა „დაისიდან“)

ოპერა არის
კარგი „დაისი“,
ოდეს ხმა ზარის
მკვეთრად გაისმის..

თუმც მესამეა
ეს მოქმედება,
რა სიამეა
გულს რომ ეღებება!.. (იფს..)

ბებრუცუნები,
ბებრუხანები,
დასაწუნებიც
რომლისთანები

ჩვენს ოპერაში
დღეს არ არიან,

რადგან, მღერაში
როს ხმებს ზარისანს
ისმენენ, მორთვენ
ჩოქებით ცოცვას,
ჩუმიდ აღმოსტქვენ
მღელარე ლოცვას,
თვალწინ ესახვით
კათალიკოსო
და არ ეძრაზვით
ამ ნეტარ დროსი
გამოყენება
სულის ცხოვნება!
ხატის ჩვენება..
ზედ მიკონებიც!..

ოპერა არის
კარგი „დაისი!“
ოი, იხარის,
დამწერი მისი!..

—ხა!..

ლამის კლდესა დავეჯახო
ჩემი სულელი თავითა.

გზა ვერ ვიპოვნე, რაეფყო
თავი ვიჩინო რაბითა,
თავს დამხვევია ფეკრები
ღარ მიძინებს ღამითა.

მუცლი წალზე მიმეკრა
ზორცი შემახმა ძვალზედა,
ვმარბულობ ძველი ვაჭარი
ნაჩვევი სუკის მწვადზედა.

მიყვარდა ღვინო კახური,
მწვანელი, თარათის ღოშია,

დღეს კი ჯიბეში არა მაქვს
პურის საყიდლად გროშია.

დამპალ ფართალსა სოფელში
ჩვენ ვასაღებდით გლებებზე,
სხვისი ჭირი და ვარამი
მუდამ მეკიდა ფეხებზე.

დღეს რაღად მინდა სიცოცხლე
გავხდავარ ნაცარ ქექია,
საკუჭნაოში საჭმელად
იღარ მაქვს პურის ქერქია.

გ. ხალუქვაძე.

პოეზია

(ფარსი ერთ მოქმედებათ, ანუ ფუტურის-ტების სეზონის გახსნის ზღაპრული ანგარიში).

სცენა წარმოადგენს კონსერვატორიის დარბაზს.

თავმჯდომარე.—კრებმა მე ვხსნი... გთხოვთ!.. მოითმინეთ!.. ჩვენ შევირჩინეთ მარტო სახელი „ფურცლიანი“! ეს სახელი ქართულად კარგად გამოდის, იტალიურად, რა ჩვენი საქმეა, რას ნიშნავს? ჩვენი ამხანაგები გენიალურად სწერენ.. სწერენ და სწერენ...

ხმა ხაღხიდან.—მერე, რა გამოდის ამ წერიდან?!

თავმჯდომარე.—ხელს ნუ მიშლით, თორემ დაძვინდება აზრები. მართალია, ყველა არ ვწერო, მაგრამ ეს სულ ერთია. ეხლა სიტყვას ვაძლევ ნივთად ჩაჩხავს.

ჩაჩხავა.—ეხლა მე ვლაპარაკობ. (ქოჩორზე გადისვინ ხელს). ამსტრაქტიული მატერიალიზაცია მოდერნიზაციის დროს პოეზიაში სუბიექტურ ფაქტორებზე მიდის. ჩვენ კი, როდესაც ფორტიფიკაცია გვიპირდება, მესხვე მოვიშველებთ სკანდალიზაციას. საზოგადოთ პრინციპების ლოკალიზაცია და ყოველგვარი ამორტიზაცია ისინიზაციის როლს თამაშობს ორგანიზაციაში და გამოწვეულია პოლიტიზაციის პრინციპებით, აქ ჩნდება განრიადი რეალობა, რომლის სალიკვიდაციოთ ქანქარიზაციის კამბანია ჩასატარებელი. აქ გრარიალითი მოდის ულტრა-ესთეტიური ინტერვალი და სტანდარტიზაცია. ამ შემთხვევაში, ჩვენ საჭიროთ მიგვაჩნია აგრეთვე ყველაფრის უტილიზაცია და სეზონიზაცია.

ჩვენ ვაბობთ: ხელოსანი, ფეხოსანი, მგოსანი, რქოსანი, კალმოსანი, ვიროსანი, ჩოხოსანი.

ეხლა ვებები სიყვარულის საკითხს.

გამსახურდია.—(თავისთვის) მოდი, აქედან ლურჯო ერთი, მეც არავინ შემეხოს და ეს ჩოხა არ შემომხიონ. (შეუმჩნევლათ გადის).

მომხსენებელი.—(ქოჩორს ისწორებს) დულცინეიას პრობლემა.. დიად, მეც ძალიან მაწუხებს ჩემი დულცინეიას საკითხი (წელში გასწორდება). ვინ იტყვის, რომ ლამაზი ქალი-შვილების თვალემა პოეტებისათვის ყოველთვის წამოქცევილი ძალა არ იყოს!..

მომხსენებელი.—(განავრძობს). თუ ტაშს დამიკრავთ, ეხლა ქე გავთავებ. (ზოგიერთი უკრავს ტაშს).

მეორე მომხსენებელი.—ახლა ჩემი ლაპარაკის დრომ მოაწია. რასაც ახლა ვიტყვი, იმას პატარა ხანს მერე კიდო დაუბრუნდება და ხუთჯერ კი გავიმეორებ. ახლა გვედგვიდეთ სიბიქტივიზაზე. კონსტრუქტივიზმი და რომანტიზმი. საზოგადოთ, მე არავითარი იზმი არ მომწონს. იი, მავალითად, შენშეიზმი, ფეფრი არაა, არც რეალისმი.

ჩვენ გვიყვარს როშვა. ვროშავთ და ვროშავთ ყოლიფრის. გენიალური თქმად ჯანგოს

თქმა: ჩვენი თავებიდან გამოჰქონდათ ხე-ტყის მასალა.

მართლაც, ეილეთ თქვენ ახლა თავი, მაგრამ რა თავი? თავში ჩვენ არაფერი არ გვაქვს გამოდის, რომ არაფრიდან გამოჰქონდათ ხე-ტყის მასალა. ესაა ზე-რეალიზმი. ეს ესთქვით ჩვენ შირაშან, შარა არაკაცმა არ დაგვიჯერა. ეს იმას ამტკიცებს, რომ ჩვენ მართალი ვიყავით. ჩვენ რატუბარცხა დაგვიწერია. ლექსები სულ შენახულს გვაქ სახლში. იმ ლექსებზე ეხლა იზრდება მთელი ახალი თაობა. თუ ვინმეს რამე დაუწერია, ყველამ ჩვენ წავებობა (ორატორი ლელავს). ამას ვაბობ მე! გინდ ლევიჯერეთ, გინდ არა! (უფრო ლელავს) მე შემიძლია ეხლავე წავიკითხო ლექსი!

ზეზო უღნა.—(მეგობარს) შენ დაწყენარდი და ეხლა მე ვილაპარაკებ..

ლექსი, ნივთი, მატერიალ, დოვლათია! თქვენ რა იტყვთ? ჩვენ ყველაფერი ვიცით! გრარია.. ბრარ.. ბრარია..

ვაიგეთ, რომ დღეს მე ვანათებ ამ დარბაზში?

(იწყება ლექსების კითხვა. მორწმუნენი პირჯვარ იწერენ და ჩემთ ვაღიან დარბაზიდან. საღამო როდის დასრულდა, არავის ახსოვს).

Diton.

მესტვირული

(ქიათურისათვის)

შმათა ვარაზაშვილებსა აქვს „ვირის კენჭის“ მალარია მუშებისთვის კი შრომის ფასს რად აგვიანებს საღაროში. ამ ეპოთ, საქმე იმათი, აბურდულ-დაბურდულია, უფულოთ მომუშავე ხალხს ყველას გაურყვდა ფულია!!! ხაზენები ამბობენ: „მუშა რფლი დაღვაროსო, თუ ფულმა დაიგვიანოს, მუშა შეძერეს მალაროსო. მუშაც შედის ჯურღმულეში შრომობს, სიკვდილს ეპიდება, აბა, რა ქნას თუ სამ თვეში, იგი ფულს ვერ ვღირსება?!

ვარაზაშვილი გვიპირდება: „ვისაც ფული გერგებაო, შუა კვირეში ჩამოდით, მაშინ დაგირიგდებო. მუშებს თან მოსდევთ მეპურეც, ხელში უჭირავს დაეთარი, ზღალტერს ეკითხებიან: „ჩვენი ფულები მზათ არი? ხაზენი ატყუილებსთ: „დღეს ფული არ მოვიდიაო, ამიტომაც ჩვენი საქმე ქანდრაკულათ წავიდაო!“ ავანსები ვისაც გინდათ, კი გიშოვებით ადვოლათო, სამსამ მანეთს დაგირიგებთ „ხარჩის“ ფულათ, საღილათო.

სამწუხაროთ დღეს მივიღეთ ტფილისიდან დევეშაო ბანკი ფულებს არ გვაგზავნი, ვართ „სიკვცვილ-ნამუს ქვეშაო“ ხვედრი ფულის დარეგების კიდევ უნდა უფუროთო! ჩვენ უფულოთ ვერ ვმუშავებთ ვერც ვიცხოვრებთ უშუროთო. რაც ფული არ მიგვლია, რამდენი ხანი გვიბრძობა? თუ კიდევ დაავიანეთ ჩვენ-ჩვენი დაგვეპარება!.. —,რამდენიც გინდათ, ილაყებო, მე არ ვათხოვებთ ყურსაო გახსოვსთ, თავრწში ექსთვეზე რომ ვარეგებდი ფულსაო?!. ისევ ის ბიჭი ვახლავარ, ვარაზაშვილი—გვართო, მსგავსი ვერ ნახოთ, ეძებოთ ამ ქვეყნათ მითათ და ბარათო!..

მალაროს მუშა ალ. ქოკაძე.

რეპულება რაჭა-ლეჩხუმი

ყოველი ტომი წინ მიდის, სტოებს ძველ სნეულებასა, რაქა ლეჩხუმი არ იშლის ძველბურ ჩვეულებასა. მიცვალბულზედ იციან მოთქმა ტირილი გრძელია, რასა სძენს იმათ გნების მეტს, ეს ჩვეულება, ძველია?!. ქირისუფალი შეუთვლის მოკითხს: „მოდო შენო“!. მოწვეულს მოჰყავს სხვა ხალხი: „წამყვი, დამამშვენიო“!. წამყოლი უარს არ ეტყვის: „სიამით წაოკყვებო, განსვენებულის სახელს და საქმეს თუ მომიყვებო“!. ისიც აუხსნის: სახელად ეს ერქვა, იყო მშვიდიო, კეთილი, სინდისიერი, საქმეშიც ერთზე შეიდიო“!. ის სახელს ვაიხებარებს; ეს არც იმდენათ ძნელია, მივლენ და ეზოს ჩაღიან სადაც ის სიტირელა. მორიგეობით შედიან ტირილითა და მოთქმითა, შებლში ხელს იტაკუნებენ ყვირილითა და მოთქმითა. როდესაც ცხედარს დაკრძალავენ, დაითრგებიან ლეხითა, სტოლიდან ვერა დგებიან, როგორც რომ კარგი ლხენითა ასე წლის განშავლიაში სპობს ხალხი თავის ქონებას მას შგონია, რომ მითი სძენს მიცვალბულებს ცხონებას. ეს ძველი ჩვეულებანი, დახვეწილი წესია, ვუსურვოთ, მალე მოისპოს, აფხვრას მისი ფსევია!..

აფრასიონ კერესელიძე.

აზგაპი გვძღვის ისევ დაბრუნებინა

(გაღვიძების ნათქვამი)

ახალ ცხოვრებას მივსდევ
მგეთ რაც ვიყავე მე ბრმა,
დაეგმე არ მინდა ქრისტე
მუდღა, კრიშნა, არც ბრამა*).

რას ვამბობთებს ხატი?
და მუღამ მის წინ ლოცვა
ჩემივე დანახატი
არის და იყო როცა?

რად მინდა მღვდელი, პერი
ტყავს რო გვამობდნენ გლეხებს,
რაც კი გვაქვს, ყველაფერი
რო მიიქვთ სულით ვლახებენ?!

რად მინდა მე საყდარი?
ვილოცო მუღამ შიგა?
ვითომ მ ცხონა მკვლარი,
ბაბუა ჩემი გვაქ?!.

მე ზებღური შევცდი
შარშან-წინ ყარობაზე
გულში ვსთქვი, მოდი, შეც ვცდი,
სიტყვა ვსთქვა აქ მღვდლობაზე.

კვირა დღე, იყო, უქმი,
საყდარს მოტეხეს ჯვარი,
ვიღეკით ხალხში უპაოთ,
ხელს გვიგუღავდა ჯავარი.

დალუქეს კარი მაგრად,
გუმბათს ამართეს დროშა,
იმედი ღვდლის გვაქვს, მაგრამ
იცით, რა წამორიშა?

დაიწყა თრთოლვით, შიშით,
ცრმლით დაიხრჩო ლამის...
(კანერი იყო ჯიშით,
ფაფარი ჰქონდა ლომის).

კაცი, ოდესღაც გმირი,
დღეს კურდღლივით თრთოდა,
ამის მნახველი ერი
მოთხარით, რის იტყვია?

— „თქვენ! ხაყვარელო მრეგლო,
(ცრმლს დაეღვინა სიტყვა):
თქვით, სანამ ფრდა მველო,
სიმართლე რო არ ემთქვა!“

შუბლზე მიიღო ხელი
კანაგრძო ხმის კანკალით,
კვიანე ამის მოშსწრეს,
და კი მღვდლებს ბრალის..)

„ხალხნო, თქვენ იცით, ალბათ,
გაგიგონიით ვისმე?..“

კოტა შეყურდა, დალია,
შევძახეთ ხალხმა: „ვისმენთ!“

„ხალხნო ჩვენ დღემდის ყველა
გობუღობდით ერებს,
არ მოაქვთ თქვენთვის შევლა
ხუტებს, მონაზნებს, ბერებს.

არ არის ღმერთი ცაში
და არც ჩვენა გვწამს იგი,
ღმერთია მარჯვნის ცლაში
ხუნების წესარი-რიგი.

სამითხვს იქ რა უნდა?
ხელთა გვაქს იგი აქვე
და ჯოჯოხეთით უნდა
არის ბოროტი საქმე!..“

გერ მოვითმინე ეს მე
გადღეში რისხვით ხალხში,
რომ არა, ჩემი ესმა,
მგონი, ვაგზულური შვამი.

ამხანაგებო! სმენა!
აქ დაიქუქა სერგო
აამუშავა ენა,
როცა მას სიტყვა გრგო.

კარგი და ერთი ბრძანოს
ჩვენმა ხუტებსმა, ნიკომ,
იღებდა სანახინოს,
ჩვენიც მაგები იყო.

თუ ეს იცოდა, რომა
არ იყო ღმერთი არ-საღ,
რით იყო ჩვენზე წყრომად
რით იყო ჩვენში ზარსად?

პასუხი ვამცეს ნიკომ
მა! სად წვიღა იგი?
ჩვენი წვალედა იყო
მისი წესი და რიგი?!

ა! აწ მიგხვდი რომა
ჩვენ რო ვიწყებდით ჭამანს,
ჩვენთვის ეწერა შრომა,
მაგათთვის მარტო ჭამა?

მაშ, ეხლა წუროს იტყვით
გამოიღებკეთ ყური,
კმარა, რაც ტყბილი სიტყვი
ჭამი მან დღემდის პურის!..

გაგვიდა კარგა ხანი,
გაგვიბარაქდა ხელი,
მღვდელთაგან მონაზნან
წამოვიმართეთ წელი.

„ა, საწყალ კაცის, მგონი
მოგესწირ შეგბის დილის!“

უთხარი გასავონი
სიტყვა შე ავთანდილს

აქ, დახეთ, ჩემს სიფითრეს,
თუ რა უქნია სოფელს,
კაცი, ვით მოვიფიქრებ,
რომ მღვდელს მოგვეგრიდნ ყოფილმ!

ვადმოშვა ყოველივე:
„საყდარს აღებენ ისევ
მღვდელი მოგვივა, ხვალვე
მშვილობით სიხალისეგ..“

დამკრა თავში და თეხსა
გადამიბრძნა ელდამ
ხურგს რად იღვამენ კენსა
ვიცოდე ავი ნეტაქქ!

ნუ თუ არ ახსოვს ამ ხალხს
მითი ჯიბითი ჩვენზე:
„როდის მოიტან ახალს?
ძველიც კი არის შენზე“!..

ხელის მოწერა მითხრეს
(შთავრობის ნება არის)
ვითომ ახარეს რომ ღოგს
მოგვივა ჩვენ მოშვიდარი.

დავხვდეთ სიას მუნჯად
და ჩამოვმარცვლეთ გვარი
აქ სასიცოცხლო მურჯი
ერთი კი აღარ არი.

დელასა და მამაჩემს
კულს, მოხუცს და თეთრ წვერას,
აგადმყოფ მამიდაჩემს
აქ ხელი მოვწერათ.

საწყლვები, გულს საცილით
გავიმეორე შედი შედ,
ხომ სამუდამო ძილით
მოისვენებენ ხვალ—ხუგ?

აბა მოთხარით ბოლოს
მღვდელი დაგვირდეს ვის რაბს,
მწამს არ იქნება ხვალვე
ფინც მასზე ეს ივისრა.

შემდეგ სისხლის მსმელს, უნდა
რალდ დავტოვებ სოფლად,
წავიდეს, სადაც უნდა,
იაროს მარტო, ობლად.

მე დღემდის შხამში მდგარი
ძლივს და ვისწავლეთ კვება
დღეს დაუბერა კარმა,
შევიჩინე რაც გვატყავა?

არა და არა, არა,
როგორ, მაშ, კიდევ გავცდეთ
არა, ძმავე, ისიც კმარა
რაც ჩვენი სისხლი ზერბებს!

*) ღმერთებია.

დეკემბერი

ქ. გორი.—დასდამენ პიესას. „უბრალო ხე-
ლები“; დრამა მომდინარეობს ათ სურათად. მო-
ღეულები წარმოადგენს შემდეგ გაიყოლება.

დ. ხაშური.—დასახურებულ მსახიობმა, ვა-
ნო კინკერიხაძემ, სალცხოვოდ შესრულა „ამე-
სალომ და ეთერა“-ში მურმანის როლი თა-
ვის როლს გარდა, ქიძხადა აგრეთვე ანესა-
ლომის სიტყვებს. ეს ამტკიცებს კინკერიხაძის
უზომო ნიჭს. კინკერიხაძე არის ამ ეპოქაში 80
წლისა. მას ჯერ კიდევ დიდი მომავალი აქვს
წინ და მალე იგი მოიხიკებს უდიდეს სახელს
მთელ მსოფლიოში. უნდა მოვახსენოთ, რომ
მან „მურმანი“-ს ხმის კილო შესცვლა „ჩემ-
საირა“-ს ხმაზე, რითაც უფრო დამშვენდა
სცენა.

ქ. ლანჩხუთი. ნიკო რაზბონიკაშვილს აზ-
რად აქვს გამოსცეს თავისი თხზულებანი, რო-
მელიც სხვა დასწერა.

ქ. ბათუმი.—სოფრომ სოფრომაძემ მაშინაში
ენა მოიყოლა. ექიმებმა ზედ კიტრის ნაფცქვე-
ნები დაიყარეს, და ცოტაოდენ გარცხცაქ წას-
ცხეს. იმედია რომ ამას იქით იგი უფრო
ხეგრს იყებდნენ.

ბ. დიდილი.—მენახშირე გოლას მარსზედ
აღმოუჩინა რაღაც შავი ნიშნები. მას დაუ-
შტკიცებია, რომ ეს ნიშნები ნახშირი უნდა
იყოს. ამ ეპოქაში კიდევ ეძებს სხვა ნიშნებს.
იქნებ ვირი და ტომარებიც აღმოაჩინოს).

ხ. შაჩხაანი.—მთელ ქართლ-კახეთში საუკეთესო
„ჩემპიონმა“, გაგრილა გაგნიძემ, თავის სი-
ცოცხლეში პირველად წააქცია ყბაყურაიანთ
განო. მალარიჩებს დღესაც ხარჯავს.

ბ. კოჯორი.—საბავშვო სახლში გაფიცვა მოა-
ჩინა 100 ბავშვმა. მოითხოვეს თავიანთი
შეღამების, ძმების და ბიძების ჩამოყვანას.

წარუწნა.

სტუმარი

—ოო... ჩემო დათხოვო გლახუნნი! სწორედ
შენთან ვაპირობდი მოსვლას— გამარჯვების
წინ მომხალა ერთმა ჩვენმა სოფელმა, ძველ-
მა, სამწყურსოში ვაცნობილმა ამხანაგმა და
ცხლა კი დიდი ხნის უნახავმა, პახუმა.

—ძალიან კარგი, ჩემი პახუმი, ცოტა არეუ-
ლად დამირჩა პახუხის მიცემა.
რაჲ, ბიჭო, გეწყინა თუ—შემიტყო რა-
ღაც.

—რაჲ მეწყინა, კაცო—ნაძალათევი სიცი-
ლით ვუპასუხე მე.

—აბა ეს ხურჯინი წამომალბინე, ერთი
შენს ოთახში მივიდე და შემდეგ ვილაპარა-
კოთ—მითხრა მან და სამ ფუთიანი ხურჯინი
ამკიდა ზურგზე.

—ვირს რომ ზურგი აქავდებდა, საბაჲოს
პირებს მოადგებო, ნათქვამია. მეც სწორედ
ესე მომივიდა,—ვეუქრობდი გულში.—შე თხე-

რო, ჩემო თაო, რა მოგარბენებდა ამ სად-
გურში? ვერ წადი სადმე?—

საშველი აღარ იყო, წამოვიყვანე ოთახში და
მისი ბარგიც მოვათრიე.

—სწორედ კარგად მოწყობილხარ—შექების
ხმით მითხრა პახუმამ, როცა ჩემს ოთახში სი-
მწირით აღაგებულ ლოგინზე გაიშლართა—მო-
გეწყვე, მაგრამ რა!—მოკლედ ვუპასუხე მე.

—რაღა ბევრი გაგარბელო, ჩემმა სტუმარი
მოკალათდა ჩემს ოთახში, არც „ტილოდელიზა“
შეუკოთახავს და არც აგენტ აბრამოვისთვის
ჩაუფუჭუნებია ყურში. გავიდა ერთი ორი, სამი,
ოთხი და ასე რამდენი დღეები, ჩემი სტუმარი
ჩემს ოთახიდან ფეხს არ იცვლიდა. თუ სა-
ლილს სახლში არ მივტანდი, სამსახურში მე-
წყვილდა და, აბა, სად უნდა წავსულიყავი?
ხურჯინი, რომელიც გატყენილი იყო, უცებ
გაიცალა, აღებული ფულები სადღაც გაიგ-
ზავენა და მე კი არაფერი ვიცოდი.

ერთ დღეს პახუმი ჩემთან არ მოსულა საშ-
სახურში და მართალი უნდა გითხროთ, თავი-
სუფლად ამოვისუნთქე. საღამოს ოთახშიაც
აღარ დამხვდა და ცხლა პირდაპირ ცას და-
გეწიე სიხარულით. ცოტა ხანს წიგნები ვიკი-
თხე და შემდეგ თავისუფლად წამოვიწვიე უკვე
გაწვირანებულ ლოგინზე. კარები მაგრად ჩა-
მოვიკეტე და გადავწყვიტე, რაც უნდა ექნა,
კარები არ გამელო.

ძილმა მომიტაცა. სიზმრები ისე დამხვიენ
თავს, როგორც უმეუფერები შრომის ბირჯას.
აი, სადა ვარ; აი, სად მივდივარ!.. ვის ველა-
პარაკები!.. ავერ ჩაუბი მომივიდა კაცთან. მან
უნდა შემომკრას, იწივს ჩემკენ. მაგრამ არ უშ-
ვეზენ.—ფეხი არ ვადმოვდა, თორემ გესვრი
ვიძახე მე. ის იწივებს. მე გამოვიქცეო, ოთახში
შემოვასწარი, ის კარებთან მოვარდა, ეწივს
მაგრამ ვერ აღებს. მე რეგოლვერს ვიღებ, მშ-
მუქრები. ის უფრო ძლიერ აწივდა კარებს, ლა-
მის კარები შემოანგრიოს; უკანასკნელი ძალას
ვიკრებ...—კარი გააღე!—მესმის ბრძანება. მე
უარს ვეუბნები. მოშორდით კარებს, თორემ
გესვრით! უკვე ორი სამი მოემბატა, დაიწყო
კარებმა წკრიალო, კიდევაც მოგჯა და იატაკზე
მოადინა ბრძანები. წამოვარდი. ოი, საშინე-
ლებზე! ეს სიზმარი კი არა, ცხადი ყოფილა.
ჩემს ოთახში სამი შეიარაღებული პირებია.

—ყმაწვილო, რად არ აღებდით კარებსო?!
—არ გამოვიას რა გნებავთ? ვინ ხართ?

ხმის კანკალოთ შევეკითხე მე და ფერმა გა-
დამკრა. ჩვენ საგანგებო რაზმდგან ვართ.
უნდა გავგზრიკოთ, თქვენ აქ კონდრატანდა
გქონიათ!..

მე?! სიამოვნებით და თან ვაკვირებო-
თაც შევეკითხე, ვინაიდან ცხლა თავისამშვი-
ლობის მეგულემოდა.—დიხ, თქვენ!—სიპასუხა
ერთმა იმათგანმა და ოთახს მიაგულ მოავლო
თვალი.

—ჩემს ბინაზე თუ თქვენ რაიმე ნახას ამოა-
ჩენთ კანდრატანდისას, მე დასახურებლად მო-
ვაწერ ხელს გაბელულად მიუგე მე და ვინაშენ
გაიქნრიკათ ყველაფერი.

—ეს რა არის?—შევეკითხა ერთი იმათ-
განი და ლოგინის ქვემიღან ორი თოფი შე-
ვიოტი გამოადქრინა—გაიშე! ვაკვირებოთ შე-
ვიძახე მე, ეს რაღაა?—დაიძახა მეორემ და
ზავიდის ქვემიღან რამდენიმე დუქანი ჩულ-
ქები ამოაწყო.—ეს კიდევ?—დაიძახა მესამემ
და ლორიგანები ამოალაგა. მე კინაღამ გადა-
ვირიე. ჯერ ოთახს ავხედ-დავხედე, სხვის
ოთახში ხომ არ ვარ მეთქი და როცა დაკრ-
წმუნდი რომ ასეთი არ იყო, უსიტყვოთ ლო-
გინზე ჩამოვჯექი.

—ცხლა რას გვეტყვი?—ნიშნის მოგები
სკითხა ერთმა იმათგანმა.

—რაღა უნდა გითხრათ? რომც გითხრათ,
მანაც, არ დამიჯერებთ და, რაც გინდათ ის
მიყავით! უთხარი მე მივხვდი, რომ ყველაფერი
ეს ჩემი სტუმრის ნასიკეთევი იყო.

—იმ დამეს საგანგებო რაზმში მომასვენეს,
მეორე დღეს დამიხსნა ჩემმა დაწესებულებამ
და წამომიყვანა, მაგრამ საქმე მაინც სასამართ-
ლოშია, სასამართლო რას მიზის, ვინ იცის?!
დიდად ნაინც არ ვწუხვარ, ვინაიდან ჩემი
სტუმარი ნაინც ხომ მოვიშორე. იმის შემდეგ
ისე მეზარება სადგურში მისვლა როგორც სა-
ბინაო განყოფილებაში,—ასე დათავა თავისი
ამბავი ჩემმა მეგობარმა, დათამ, და მთოვა
ჩემმაკის მახშირე მომეთავსებია. მეც შევიპირ-
დი და აი, კიდევაც ვუსრულებ შეპირებას.

პ. ოზოილი.

„კოშუნისტი“
ვიილუზა ხელისმოყურა
დეკემბრისათვის